participation, conservation, empowerment, livelihood security

ASSAM PROJECT ON FOREST & BIODIVERSITY CONSERVATION

afd AGENCE FRANÇAISE DE DÉVELOPPEMENT

২নং বাপাপুং পৰিৱেশ উন্নয়ন সমিতি (ইডিচি)

ডিগবৈ বন সংমণ্ডল

DIVISIONAL FOREST OFFICER * DIGBOI DIVISION *

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা

(২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৫-২৬ লৈ)

২নং বাপাপুং পৰিৱেশ উন্নয়ন সমিতি (EDC)ৰ দ্বাৰা প্ৰস্তুত

সহায়কাৰী

অসম বন বিভাগ

আৰু

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকাৰ সুযোগ বৃদ্ধিৰ বাবে গঠিত মহাজোঁট (কম্পেল', COMPELO)

[আই আই ই (IIE) আৰু আৰ জি ভি এন (RGVN)]

জুন, ২০১৭

অনুমোদন কৰা হ'ল,

Divisional Forest Officer
Digboi Division, Digboi
Tinsukia, Assam.

১ ঃ ভূমিকা

প্ৰকল্প সম্পৰ্কে	অসম বন আৰু জৈৱ-বৈচিত্র্য সংৰক্ষণ প্ৰকল্প (আছাম প্ৰজেক্ট অন্ ফৰেষ্ট এণ্ড বায়'ডাইভাৰ্ছিটী কনজাৰ্ভেচন)ৰ উদ্দেশ্য হৈছে— 'নিৰ্দিষ্ট এলেকাৰ বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল জনগোষ্ঠীসমূহৰ অংশগ্ৰহণেৰে আৰু বনজ আৰু বনজবহিৰ্ভূত সম্পদৰ বহনক্ষম ব্যৱহাৰৰ জৰিয়তে তেওঁলোকৰ জীৱিকা সুনিশ্চিত কৰিবলৈ বিশেষ গুৰুত্ব আৰোপ কৰাৰ লগতে বহুমুখী সুসংহত পৰিকল্পনাৰে অসমত স্থিতিশীল বন আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ আৰু পৰিচালনৰ ব্যৱস্থা কৰা।' প্ৰকল্পটোৰ লক্ষ্য হৈছে— 'বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল জনগোষ্ঠীসমূহৰ সহযোগত তেওঁলোকৰ জীৱিকা আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্যৰ সংৰক্ষণ আৰু স্থিতিশীল ব্যৱহাৰৰ জৰিয়তে বনাঞ্চল সংৰক্ষণ আৰু পৰিৱেশতন্ত্ৰক পুনৰুদ্ধাৰ কৰা।' এই প্ৰকল্পটোলৈ আৰ্থিক অনুদান আগবঢ়াইছে এজেন্সী ফ্ৰান্সিজ ডি ডেভেলপমেণ্ট অৰ্থাৎ ফ্ৰান্স ডেভেলপমেণ্ট এজেন্সীয়ে। সহযোগ কৰিছে অসম চৰকাৰে। প্ৰকল্পটোৰ পৰিকল্পনা, ৰূপায়ণ, নিৰীক্ষণ, সমন্বয় আৰু ব্যৱস্থাপনাকে ধৰি সকলো কামৰ দায়িত্বত আছে আছাম প্ৰজেক্ট অন ফৰেষ্ট এণ্ড বায়'ডাইভাৰ্ছিটী কনজাৰ্ভেচন ছ'চাইটী।
ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকা উন্নয়ন	বজাৰৰ সম্ভাৱনীয়তাভিত্তিক মূল্য সংযোজনৰ জৰিয়তে জীৱিকাৰ কাম-কাজ উন্নত কৰিবলৈ প্ৰকল্পটোত উদ্যোগমূলক বিকাশ, উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ প্ৰক্ৰিয়াকৰণৰ জৰিয়তে মূল্য সংযোজন আৰু বিপণনৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিয়া হৈছে। জনসংখ্যা বৃদ্ধিৰ লগে লগে বনজ সম্পদ ওপৰত বৃদ্ধি পোৱা হেঁচাৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত এনে পদক্ষেপ জৰুৰী হৈ পৰিছে। বজাৰ সম্ভাৱনীয়তাৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি বৰ্তমানে উপলব্ধ বনজ আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সামগ্ৰী আৰু সেৱাসমূহত মূল্য সংযোজনৰ উপায় উদ্ভাৱন কৰাটো প্ৰয়োজন হৈ পৰিছে। তদুপৰি, বনাঞ্চলভিত্তিক জীৱিকাৰ বাহিৰে জীৱিকাৰ অন্য পথ বিচাৰি উলিওৱা আৰু দক্ষতা বিকাশ পদক্ষেপৰ জৰিয়তে সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সক্ষমতা বৃদ্ধি কৰাও দৰকাৰ। প্ৰকল্পটোৰ অধীনত ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকা উন্নয়নৰ কাৰ্যসূচী ৰূপায়ণৰ বাবে ভাৰতীয় উদ্যমিতা প্ৰতিষ্ঠান (ইণ্ডিয়ান ইনষ্টিটিউট অব্ এণ্ট্ৰাপ্ৰিনিঅ'ৰশ্বিপ, আই আই ই), গুৱাহাটী আৰু ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ বিকাশ নিধি (আৰ জি ভি এন), আৰু 'চেণ্টাৰ ফৰ মাইক্ৰ' ফাইনেন্স এণ্ড লাইভলিহুড' (চি এম এল)ক লৈ এখন সমিতি গঠন কৰা হৈছে। এই সমিতিখনৰ নাম দিয়া হৈছে— ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকাৰ সুযোগ বৃদ্ধিৰ বাবে গঠিত মহাজোঁট (কনছাল্টিং ছাৰ্ভিচ ফৰ মাইক্ৰ'প্লেনিং এনহেন্সিং লাইভলিহুড অপৰ্চুনিটিজ)' চমুকৈ কম্পেল'। প্ৰকল্পটোৰ নিৰ্দেশনা মতে এই ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাত অন্তৰ্ভুক্ত হৈ আছে 'গাঁও আৰু বন বিভাগৰ বিভিন্ন অভিযান... বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল সদস্যক জীৱিকাৰ ক্ষেত্ৰত সহায় কৰা আৰু স্থিতিশীল বন ব্যৱস্থাপনাক এক প্ৰসাৰিত লক্ষ্য হিচাপে গণ্য কৰা।' বন উন্নয়ন আৰু জীৱিকা উন্নয়ন উভয় লক্ষ্যকে এই প্ৰকল্পত সামৰি লোৱা হৈছে।
২নং বাপাপুং ই ডি চিৰ বাবে ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা	অসমৰ তিনিচুকীয়া জিলাত অৱস্থিত ২নং বাপাপুং ই ডি চিৰ বাবে ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা এই নথিত আগবঢ়োৱা হৈছে। ২নং বাপাপুং ই ডি চি ডিগবৈ বন সংমণ্ডলৰ অধীনস্থ ডিগবৈ বনাঞ্চলিক প্ৰশাসনৰ অন্তৰ্গত। এই ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা গাঁওখনত বাস কৰা সম্প্ৰদায়সমূহৰ পুৰুষ আৰু মহিলাসকলৰ সদস্যৰ অংশগ্ৰহণৰ ভিত্তিত প্ৰস্তুত কৰা হৈছে।

	২০১৬ চনৰ জুন মাহত 'চেণ্টাৰ ফৰ মাইক্ৰ' ফাইনেন্স এণ্ড লাইভলিহুড' (চি এম এল), গুৱাহাটীৰ বিষয়ববীয়া আৰু সম্প্ৰদায়টোৱে গ্ৰহণ কৰা অংশগ্ৰহণমূলক গ্ৰাম্য পৰিমাপ (পি আৰ এ)ৰ জৰিয়তে এই নথি প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। প্ৰকল্প নিৰ্দেশনা অনুসৰি চি এম এল-এ এই ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা সংযোজিত কৰিছে। এই পৰিকল্পনা গ্ৰহণৰ বাবে আলোচনা আৰু চূড়ান্ত কৰা হয় জুলাই, ২০১৬ চনত।

২ ঃ গাঁৱৰ আৰ্থ-সামাজিক ৰূপৰেখা

অৱস্থিতি	২নং বাপাপুং ই ডি চি চাৰিখনখন গাঁও ক্ৰমে ২নং বাপাপুং, খেৰজান, ভীমপথাৰ আৰু খ্ৰীষ্টানবস্তিক লৈ গঠন কৰা হৈছে। এই ই ডি চিটো ডিগবৈ বন সংমণ্ডলৰ পৰা ৫ কিঃমিঃ দূৰত্বত অসমৰ তিনিচুকীয়া জিলাত অৱস্থিত। গাঁৱৰ নিটৱৰ্তী চহৰ দুলিয়াজান আৰু ২নং বাপাপুং ইডিচিৰ মাজৰ দূৰত্ব ৫ কিঃমিঃ। জিলা মুখ্য কাৰ্যালয় তিনিচুকীয়া ২৭ কিঃমিঃ দূৰত্বত অৱস্থিত। ই তিনিচুকীয়া জিলাৰ মাৰ্ঘেৰিটা উন্নয়ন খণ্ডৰ অন্তৰ্গত। **পৰিশিষ্ট-১ ঃ গাঁৱৰ মানচিত্ৰ আৰু জি আই এছ মানচিত্ৰ**
ই ডি চিৰ মূল তথ্য	২নং বাপাপুং ই ডি চিৰ মূল তথ্য তলত উল্লেখ কৰা হ'ল।

তালিকা-ক ঃ ই ডিচিৰ মূল তথ্য

ই ডি চিৰ নাম	২নং বাপাপুং পৰিৱেশ উন্নয়ন সমিতি
গাঁও পঞ্চায়তৰ নাম	গোলাই
খণ্ড	মাৰ্ঘেৰিটা
জিলা	ডিব্ৰুগড়
বন সংমণ্ডল	ডিগবৈ
বনাঞ্চলিক	ডিগবৈ
বন লাট	খেৰজান
গঠনৰ বৰ্ষ	২০১৫-১৬
ই ডি চিৰ চাৰিসীমা	তলত উল্লেখ কৰা ধৰণে ঃ
	উত্তৰ ঃ নাজিৰাটিং দক্ষিণ ঃ ডিগবৈ পুব ঃ আপাৰ দিহিং সংৰক্ষিত বনাঞ্চল পুব ঃ ঐৰাৱত ধাননি পথাৰ
মুঠ পৰিয়াল	২০০
ই ডি চি গাঁৱৰ সংখ্যা	৪

উৎস ঃ ই ডি চিৰ তথ্য আৰু ২০১৬ চনৰ জুনত অনুষ্ঠিত পি আৰ এ অনুশীলনৰ সময়ত হোৱা আলোচনা।

অতিৰিক্ত বৰ্ণনা তথ্য-Iৰ তালিকা-১ত প্ৰদান কৰা হৈছে। (পৰিশিষ্ট তালিকাত)

<table>
<tr>
<td>কাৰ্যকৰী আৰু সাধাৰণ সমিতিৰ সংক্ষিপ্ত বিৰৰণ</td>
<td>
ই ডি চিৰ কাৰ্যনিৰ্বাহক সমিতি আৰু সাধাৰণ সভাৰ সংক্ষিপ্ত বিৰৰণ তলৰ তালিকাত দিয়া হ'ল।

তালিকা-খ ঃ কাৰ্যকৰী আৰু সাধাৰণ সমিতিৰ সংক্ষিপ্ত বিৰৰণ
<table>
<tr><td>সভাপতিৰ নাম</td><td>হেমন্ত বুঢ়াগোঁহাই</td></tr>
<tr><td>সম্পাদকৰ নাম</td><td>অৰুণ কুমাৰ হাজৰিকা</td></tr>
<tr><td>কাৰ্যকৰী সমিতিৰ সদস্য সংখ্যা</td><td>পুৰুষ ঃ ১১
মহিলা ঃ ৭
মুঠ ঃ ৪</td></tr>
</table>
উৎস ঃ ই ডি চিৰ তথ্য।
</td>
</tr>
<tr>
<td>পৰিয়াল আৰু জনসংখ্যা গাঁথনি</td>
<td>
এই ই ডি চিৰ চাৰিখন গাঁও ক্ৰমে দুই নং বাপাপুং, খেৰজান ভীমপথাৰ আৰু খ্ৰীষ্টানবস্তিত বাস কৰা মুঠ পৰিয়ালৰ সংখ্যা হৈছে ২০০টা। মুঠ জনসংখ্যা হৈছে ৬৫৭জন। হিন্দু হ'ল প্ৰধান ধৰ্ম আৰু বাসকৰা প্ৰধান সম্প্ৰদায়সমূহ হ'ল সোণোৱাল কছাৰী, বড়ো, আহোম, চিংফু আৰু আদিবাসী।

জনসংখ্যাৰ প্ৰায় ৯০ শতাংশ অ' বি চি আৰু বাকীখিনি অনুসূচিত জনজাতি শ্ৰেণীৰ। প্ৰতিটো পৰিয়ালৰ গড় সদস্য সংখ্যা হৈছে ৫ আৰু লিংগ অনুপাত হ'ল ১০০০ পুৰুষৰ বিপৰীতে ৭৭৬গৰাকী মহিলা। পৰিয়াল সমীক্ষা তথ্যমতে, ৮৪ শতাংশ পৰিয়াল বিপিএল আৰু ৮২ শতাংশৰ চৰকাৰী ৰেচন কাৰ্ড আছে। ২৭টা পৰিয়ালৰ জবকাৰ্ড আছে। উপৰোক্ত বিষয়ত বিতং তথ্যৰ বাবে তথ্য-Iৰ তালিকা-২ দ্ৰষ্টব্য।
</td>
</tr>
<tr>
<td>শিক্ষা আৰু দক্ষতা বিকাশ</td>
<td>
ই ডি চি গাঁওসসূহত, সাক্ষৰতাৰ হাৰ প্ৰায় ৬৭ শতাংশ। গাঁওখনৰ অধিকাংশ লোকেই চতুৰ্থ শ্ৰেণী পৰ্যায়ৰ শিক্ষা লাভ কৰিছে। মাত্ৰ ৭ শতাংশহে উচ্চতৰ মাধ্যমিকত উত্তীৰ্ণ।

বাপাপুং গাঁৱৰ সাক্ষৰতাৰ হাৰ ৭৫.১৩ শতাংশ, যিটো দুই নং ভীমপথাৰ, খেৰজান আৰু খ্ৰীষ্টানবস্তিতকৈ উন্নত।

উপৰোক্ত বিষয়ত বিতং তথ্যৰ বাবে তথ্য-Iৰ তালিকা-৩ দ্ৰষ্টব্য।

দুই নং বাপাপুং ই ডি চিৰ গাঁওসমূহত, গাঁওবাসী পৰম্পৰাগতভাৱে তলৰ ক্ষেত্ৰসমূহত দক্ষ ঃ

ক) কৃষি— ১৩৪টা পৰিয়াল জড়িত।

খ) হস্তশিল্প— ৩৫টা পৰিয়াল জড়িত।

গ) বয়ন— ৮২টা পৰিয়াল জড়িত।

ঘ) দিন মজদুৰ— ১৮টা পৰিয়াল জড়িত।

ঙ) কাঠমিস্ত্ৰী— ৬টা পৰিয়াল জড়িত।

উৎস ঃ ক্ষেত্ৰ সমীক্ষা
</td>
</tr>
</table>

মাটি	অধ্যয়নত পোৱা গৈছে যে দুই নং বাপাপুং ইডিচি গাঁওসমূহৰ মাটি বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ। ইয়াত তিনি প্ৰকাৰৰ মাটি উপলব্ধ। বালিয়া পলসুৱা, পলসুৱা আৰু আঠালেতীয়া পলসুৱা। ইয়াৰ ফলত ধান, সৰিয়হ, শাক-পাচলি আদিৰ খেতি ভাল হয়। মুঠ মাটিকালিৰ ৮২ শতাংশ কৃষি উপযুক্ত, ৭ শতাংশ উপযুক্ত নহয় আৰু ১১ শতাংশ কৃষিৰ বাবে উপলব্ধ নহয়।
পানী	ভূগৰ্ভৰ পানী খোৱাপানীৰ প্ৰধান উৎস। গাঁওবাসীৰ লগত আলোচনাৰ ভিত্তিত জনামতে, খোৱাপানীৰ পৰ্যাপ্ততা আৰু গুণগত মানৰ ক্ষেত্ৰত কোনো সমস্যা নাই। গোটেই বছৰজুৰি তেওঁলোকে উন্নতমানৰ খোৱাপানী লাভ কৰে। গাঁওসমূহত নদী বা জান-জুৰিও উপলব্ধ। গাঁবাসীয়ে তেওঁলোকৰ ঘৰুৱা ব্যৱহাৰত ইয়াৰ পানী ব্যৱহাৰ কৰে। ইডিচিৰ মাজেৰে বৈ যোৱা ডিগবৈ নদী স্থানীয় প্ৰজাতিৰ মাছ যেনে ৰৌ, গ্ৰাছ কাৰ্প, মিছামাছ আদিৰ বাসস্থান।
জলবায়ু, উষ্ণতা আৰু বৰষুণ	সৰ্বোচ্চ তাপমাত্ৰা পৰিলক্ষিত হয় সাধাৰণতে জুলাই-আগষ্ট মাহত (৩৫° চেলচিয়াছ) আৰু সৰ্বনিম্ন তাপমাত্ৰা ডিচেম্বৰ-জানুৱাৰী মাহত (৭-৮° চেলচিয়াছ)। আৰ্দ্ৰতা সাধাৰণতে পুৱাৰ ভাগত ৯০-৯৫ শতাংশ আৰু বিয়লি ৫০-৭০ শতাংশ। বতাহৰ গতিবেগ সাধাৰণ অৱস্থাত ৬০ কিঃমিঃ প্ৰতিঘণ্টাত। অঞ্চলটোৰ জলবায়ু সাধাৰণতে উপ-গ্ৰীষ্মমণ্ডলীয় আৰ্দ্ৰ আৰু গৰমৰ দিনত গৰম আৰু আৰ্দ্ৰ আৰু ঠাণ্ডাৰ দিনত শুষ্ক ঠাণ্ডা বৈশিষ্ট্যৰ। দুই নং বাপাপুং ইডিচিত বাৰ্ষিক বৰষুণৰ গড় পৰিমাণ হৈছে প্ৰায় ২৩০০-৩০০০ মিলিমিটাৰ। বাৰিষাৰ সময়ত গড়ে ৬৪-৬৮ শতাংশ বৰষুণ হয় (জুন-ছেপ্টেম্বৰ) আৰু প্ৰাক্-বাৰিষা (মাৰ্চ-মে') বছৰি গড়ে ২২-২৬ শতাংশ বৃষ্টিপাত নথিভুক্ত হৈছে।
বন আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য	স্থানীয় বনাঞ্চলক বিস্তৃতভাৱে গ্ৰীষ্মমণ্ডলীয় আৰ্দ্ৰ চিৰসেউজ আৰু গ্ৰীষ্মমণ্ডলীয় অৰ্ধ চিৰসেউজ বনাঞ্চল হিচাপে শ্ৰেণীভুক্ত কৰা হৈছে। দুই নং বাপাপুং ইডিচিৰ প্ৰধান বৃক্ষ প্ৰজাতিসমূহ হৈছে আজাৰ, বাদাম, বলা, উৰিয়াম, বোৱাল, শিমলু, চিডা, ৰাধাচূড়া, ধূপ-ধূনা, ডিমৰু, ঘোঁৰানিম, কৃষ্ণচূড়া, ভেলু আৰু চেগুণ। দুই নং বাপাপুং ইডিচি গাঁৱত বিস্তৃত প্ৰকাৰৰ উদ্ভিদ আৰু প্ৰাণী উপলব্ধ, যিটোৱে সহজতে পৰ্যটকক আকৰ্ষণ কৰিব পাৰে আৰু সেয়েহে অঞ্চলটোত পৰিৱেশ-পৰ্যটন গঢ়ি উঠাৰ প্ৰৱল সম্ভাৱনীয়তা আছে। বৰ্ষাৰণ্যত থকা বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ আপুৰুগীয়া উদ্ভিদ আৰু প্ৰাণী প্ৰজাতি আছে। বৃহৎ পৰিমাণৰ অৰ্কিডৰ প্ৰজাতি, পখিলা, চৰাই আৰু বন মেকুৰী আকৰ্ষণৰ কেন্দ্ৰবিন্দু, যিসমূহ অন্য বৰ্ষাৰণ্যত পোৱা নাযায়।
ভূমি ব্যৱহাৰৰ ধৰণ	মাটি, জলবায়ুৰ প্ৰকাৰ আৰু আৰ্থ-সামাজিক অৱস্থাৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি কৃষি ব্যৱস্থা বিভিন্ন ধৰণৰ। * কৃষিভূমিৰ অন্তৰ্গত মাটি ঃ ৩৩ শতাংশ * অনা-কৃষিভূমি ঃ ২৫ শতাংশ * কৃষি কৰিবপৰা পতিত ভূমি ঃ ১৪ শতাংশ * অন্যান্য উদ্ভিদ-শস্যৰ অন্তৰ্গত মাটি ঃ ১০ শতাংশ * পতিত আৰু কৃষি অনুপযোগী মাটি ঃ ১৯ শতাংশ

<table>
<tr><td>ভূমিৰ মালিকানা</td><td>৯ শতাংশৰ লীজত লোৱা মাটি আছে।
তথ্য-১ৰ তালিকা ৪ত বিতং তথ্য দিয়া হৈছে।</td></tr>
<tr><td>পশুধন</td><td>অঞ্চলটোত উপলব্ধ পশুধনসমূহ হ'ল গাইগৰু, বলধ, হাঁহ, ম'হ, স্থানীয় কুকুৰা, গাহৰি আৰু ছাগলী। তলৰ তালিকাত পশুধন পালনৰ বিস্তৃত ব্যাখ্যা আগবঢ়োৱা হৈছে।
<table>
<tr><td>গাইগৰু</td><td>২০৬</td></tr>
<tr><td>বলধ</td><td>২৫৮</td></tr>
<tr><td>ম'হ</td><td>৬৫</td></tr>
<tr><td>হাঁহ</td><td>৪৩০</td></tr>
<tr><td>স্থানীয় কুকুৰা</td><td>৫৯৭</td></tr>
<tr><td>গাহৰি</td><td>১৬০</td></tr>
<tr><td>ছাগলী</td><td>৪০০</td></tr>
</table>
পৰিয়ালসমূহে পালন কৰা পশুধনৰ সংখ্যা আৰু প্ৰকাৰ তথ্য-(I)ৰ তালিকা-৫ত দাঙি ধৰা হৈছে।</td></tr>
<tr><td>গাঁৰৰ আন্তঃগাঁথনি আৰু যোগাযোগ ব্যৱস্থা</td><td>গাঁওখনত উপলব্ধ আন্তঃগাঁথনিসমূহ তলত দিয়া ধৰণে ভাগ কৰিব পাৰি।

১। বস্তুগত আন্তঃগাঁথনি ঃ পৰিয়ালসমূহ বিদ্যুৎ, মোবাইল ফোন, চাইকেল আৰু মটৰ চাইকেলৰ দৰে যোগাযোগ ব্যৱস্থাৰ মৌলিক বস্তুগত আন্তঃগাঁথনিৰ দ্বাৰা প্ৰভাৱিত। প্ৰায় ৬৭ শতাংশ পৰিয়ালত বিদ্যুৎ যোগান ব্যৱস্থা আছে। ৰামনগৰী হৈ ডিগবৈৰ পৰা ই ডি চিলৈ যোৱা পথৰ অৱস্থা যাতায়াতৰ উপযোগী যদিও মেৰামতিৰ প্ৰয়োজন আছে। ই ডি চিলৈ যাবপৰা তিনিটা পথ আছে। সেইকেইটা হ'ল— ডিগবৈ-পেঙেৰী পথ, পি এন জি বি পথ আৰু বগাপানী চাহবাগান পথ। নিকটৱৰ্তী বজাৰখন ডিগবৈত অৱস্থিত।

২। শিক্ষা আৰু স্বাস্থ্য সেৱা ঃ শিক্ষা আৰু স্বাস্থ্য সুবিধাৰ ভিতৰত ইয়াত চাৰিখন প্ৰাথমিক বিদ্যালয়, ছয়টা অংগনৱাড়ী কেন্দ্ৰ, এটা সামূহিক স্বাস্থ্য কেন্দ্ৰ আছে। ইয়াত দুখন এম ই আৰু দুখন হাইস্কুল আছে। জৰুৰী স্বাস্থ্য সেৱা আৰু নিয়মীয়া পৰীক্ষাৰ বাবে বেছিভাগ ক্ষেত্ৰতে ডিগবৈত অৱস্থিত অইল ইণ্ডিয়া হাস্পতাললৈ প্ৰেৰণ কৰা হয়।

৩। চৰকাৰী কাৰ্যালয় ঃ চৰকাৰী কাৰ্যালয় আৰু বিভাগসমূহ যেনে পঞ্চায়ত কাৰ্যালয়, স্থানীয় আৰক্ষী থানা, বন লাট কাৰ্যালয় আৰু বনাঞ্চলিক কাৰ্যালয় কিছু দৰৈত অৱস্থিত।

৪। বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠান ঃ ইয়াত বেংক আৰু ডাকঘৰ আছে যদিও সেইবোৰ যথেষ্ট দূৰৈত অৱস্থিত, গাঁৰৰ পৰা গড়ে ৩-৫ কিঃমিঃ।

আন্তঃগাঁথনিৰ বৰ্ণনা তথ্য-(I)ৰ তালিকা-৬ত বিশদভাৱে উল্লেখ কৰা হৈছে।

ই ডি চি গাঁওসমূহত কৰা মুখ্য শস্যসমূহ হ'ল—

খাৰিফ ঃ ধান (শালি) আৰু চাহখেতি</td></tr>
</table>

	প্ৰায় ৮০ শতাংশ পৰিয়ালে গড় উৎপাদন ১২৩৩.৫৪ কিঃগ্ৰাঃ হিচাপে ধানখেতি কৰে। এগৰাকী কৃষকৰ ধানখেতিৰ বাবে কৰা গড় বিনিয়োগ হ'ল ৩৪৭৫ টকা।
কৃষি শস্য	এইটো দেখা গৈছে যে কৃষিভূমিসমূহত জলসিঞ্চনৰ কোনো ব্যৱস্থা নাই আৰু ধানখেতিৰ অন্তৰ্গত ১০০ শতাংশ কৃষিভূমিয়েই বৰষুণৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল। ক্ষেত্ৰ সমীক্ষাত ঋতুকালীন শস্য আৰু ফলৰ তথ্য প্ৰদান কৰা হোৱা নাই যিটোৱে স্পষ্টভাৱে দেখুৱায় যে তাৰ কৃষিভূমিসমূহত মাত্ৰ একক শস্যই কৰা হয়। কৃষিশস্যৰ বিতং তথ্য **তথ্য-(I)ৰ তালিকা-৭**ত সন্নিৱিষ্ট কৰা হৈছে।
পশুখাদ্যৰ পৰ্যাপ্ততা	পশুখাদ্যৰ মূল উৎসসমূহ হৈছে ঃ ১) বনৰ পৰা সংগ্ৰহ চ) ঘৰুৱা সামগ্ৰীৰ অৱশিষ্ট এইটো দেখা গৈছে যে প্ৰায় ৪২ শতাংশ পৰিয়ালে তেওঁলোকৰ গৰু, ম'হ আদি বনত চৰায় আৰু এই চাৰণৰ মূল সময় জুনৰ পৰা আৰম্ভ হৈ ডিচেম্বৰলৈকে চলে। পশু চাৰণৰ ঋতুকালীনতা **তথ্য-(I)ৰ তালিকা-৮**ত সন্নিৱিষ্ট কৰা হৈছে।
বজাৰ	সম্প্ৰদায়ৰ লোকসকলে ক্ৰয়-বিক্ৰয়ৰ বাবে অহা-যোৱা কৰা মুখ্য বজাৰসমূহ আৰু ই ডি চিৰ পৰা ইয়াৰ দূৰত্ব তলত উল্লেখ কৰা হ'ল ঃ ক) গেলামাল/সুলভ মূল্যৰ দোকানঃ গাঁৱৰ পৰা ২-৩ কিলোমিটাৰ দূৰত্বৰ ডিগবৈত খ) সাপ্তাহিক/অৰ্ধ-সাপ্তাহিক বজাৰ ঃ প্ৰায় ৩ কিলোমিটাৰ নিলগত গ) প্ৰধান বজাৰ ঃ প্ৰায় ৩ কিলোমিটাৰ নিলগৰ ডিগবৈ
জলসম্পদ	ই ডি চিৰ গাঁওসমূহৰ মুখ্য জলসম্পদৰ উৎসসমূহ তলত দিয়া হ'ল। ক) দমকল ঃ ১৮০টা (পানীৰ পৰ্যাপ্ততা ঃ বছৰজুৰি) খ) কুঁৱা ঃ ৪টা (পানীৰ পৰ্যাপ্ততা ঃ বছৰজুৰি) গ) নদী ঃ ১টা (পানীৰ পৰ্যাপ্ততা ঃ বছৰজুৰি) ঘ) পুখুৰী ঃ ১৫টা (পানীৰ পৰ্যাপ্ততা ঃ বছৰজুৰি) এইটো দেখা গৈছে যে বেছিভাগ উৎসৰ পানীতে আইৰণৰ পৰিমাণ অতি উচ্চ। জলসম্পদৰ পৰ্যাপ্ততা **তথ্য-(I)ৰ তালিকা-১০**ত সন্নিৱিষ্ট কৰা হৈছে।
শক্তিৰ ব্যৱহাৰ	গাঁৱৰ শক্তিৰ ঘাই উৎসসমূহ তলৰ তালিকাত দেখুওৱা হৈছে। **ক) কাঠখৰি ঃ** নিৰ্ভৰশীল পৰিয়াল ঃ ১২০টা উৎস ঃ স্থানীয় বনাঞ্চল পৰিয়ালসমূহক কাঠখৰিৰ মাহিলি গড় প্ৰয়োজন ঃ ৩০৩.১০ কিঃগ্ৰাঃ। **খ) কেৰাচিন ঃ** নিৰ্ভৰশীল পৰিয়াল ঃ ১৩১টা উৎস ঃ স্থানীয় বজাৰ পৰিয়ালসমূহক কেৰাচিনৰ মাহিলি গড় প্ৰয়োজন ঃ ৪.১৯ লিটাৰ। **গ) ৰন্ধন গেছ ঃ** নিৰ্ভৰশীল পৰিয়াল ঃ ৮০টা উৎস ঃ স্থানীয় গেছ এজেন্সী পৰিয়ালসমূহক ৰন্ধন গেছৰ মাহিলি গড় প্ৰয়োজন ঃ এটা চিলিণ্ডাৰ

	তথ্য-(I)ৰ তালিকা-১০ত অঞ্চলটোৰ শক্তি ব্যৱহাৰৰ বিতং তথ্য দিয়া হৈছে।
আৰ্থ-সামাজিক অৱস্থা	**সামাজিক গাঁথনি ঃ** ই ডি চি গাঁৱত বসবাস কৰা লোকসকল বিভিন্ন সম্প্ৰদায়ৰ। ইয়াৰ ভিতৰত প্ৰধান হ'ল আহোম, আদিবাসী আৰু সোণোৱাল কছাৰী, চিংফৌ। **অৰ্থনৈতিক অৱস্থা ঃ** গাঁওবাসীৰ সামগ্ৰিক অৰ্থনৈতিক অৱস্থা সন্তোষজনক পোৱা নগ'ল। ক্ষেত্ৰ সমীক্ষাত পোৱা তথ্যমতে পৰিয়ালসমূহৰ বাৰ্ষিক আয়ৰ গড় হ'ল ২৭,৬৫৩ টকা। এফালে যদি আমি আদিবাসী আৰু আনফালে সোণোৱাল কছাৰী সম্প্ৰদায়ৰ জীৱন নিৰ্বাহৰ মানদণ্ড বিবেচনা কৰোঁ তেতিয়া দেখিম যে পিছৰখিনিৰ আৰ্থ-সামাজিক অৱস্থা প্ৰথমৰখিনিতকৈ বেছি ভাল।
মানচিত্ৰ	**পৰিশিষ্ট-I**ত তলৰ মানচিত্ৰসমূহ দিয়া হৈছে। ১) গাঁৱৰ মানচিত্ৰ (গাঁৱৰ সামাজিক আৰু সম্পদ মানচিত্ৰ) ২) জি আই এছ মানচিত্ৰ ৩) সম্পত্তিৰ স্থানাংক

অধ্যায়-৩ ঃ জীৱিকাৰ সুযোগসমূহৰ বিশ্লেষণ

পি আৰ এ অনুশীলন	চি এম এল দলে দুই নং বাপাপুং ই ডি চি গাঁৱত পি আৰ এ অনুশীলন সম্পন্ন কৰে ২০১৬ চনৰ ৩ জুন তাৰিখে। ইয়াত উপস্থিত থাকে দুই নং বাপাপুং, ভীমপথাৰ, খেৰজান আৰু খ্ৰীষ্টানবস্তি গাঁৱৰ প্ৰতিনিধিসকল, ই ডিচিৰ সভাপতি, কাৰ্যকৰী সমিতিৰ সদস্যসকল আৰু বন বিভাগৰ বিষয়াসকল।
পি আৰ এৰ উদ্দেশ্য	**পি আৰ এৰ উদ্দেশ্য** ঃ এই অনুশীলনৰ মুখ্য উদ্দেশ্যসমূহ হ'ল (ক) অঞ্চলটোত উপলব্ধ জীৱিকা পদ্ধতিসমূহৰ বিষয়ে বুজা। ইয়াৰ যথাৰ্থতা আৰু প্ৰতিবন্ধকতাসমূহ। (খ) দাৰিদ্ৰ্যসকলৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় ঋণৰ সুবিধা ভালদৰে বুজা আৰু তেওঁলোকৰ কৃষি পদ্ধতি সম্পৰ্কে বুজা। বিকল্প, প্ৰতিবন্ধকতা আৰু বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠানৰ সুযোগসমূহৰ বিষয়ে পৰীক্ষা কৰা, যাতে বিত্তীয় সেৱা আগবঢ়াব পৰা যায় আৰু (গ) বৰ্তমানৰ জীৱিকা সহায়ক কাৰ্যকলাপ চিনাক্ত কৰা আৰু উপাৰ্জন বৃদ্ধি আৰু লোকসকলৰ মাজত নিযুক্তি সুবিধা বৃদ্ধিত সহায় কৰিব পৰা বহনক্ষম জীৱিকা সহায়ক সেৱা প্ৰদান কৰা।
পি আৰ এত ব্যৱহাৰ কৰা আহিলা	তলত দিয়া আহিলাসমূহ পি আৰ এৰ সময়ত ব্যৱহাৰ কৰা হৈছে ঃ (১) ফকাছ গ্ৰুপৰ সৈতে আলোচনা (২) ঋতুকালীনতা বিশ্লেষণ (৩) সামাজিক আৰু সম্পদ মানচিত্ৰায়ন পৰিশিষ্ট-২ত ওপৰৰ বিষয়বোৰ সম্পৰ্কে বিতং তথ্য দিয়া হৈছে।
স্থানাংক	নিম্নোক্ত বিষয়ত স্থানাংক (ৰেংকিং) নিৰ্ধাৰণ কৰা হৈছে ঃ ■ জীৱিকা আৰু দক্ষতা উন্নয়ন ■ প্ৰাৰম্ভিক কাম-কাজ (ই পি এ) ওপৰৰ বিষয়বোৰ পৰিশিষ্ট-২ত উল্লেখ কৰা হৈছে। জীৱিকা আৰু দক্ষতা উন্নয়নৰ স্থানাংক ১) বাঁহ শিল্প ২) পশুপালন ৩) পৰিৱেশ-পৰ্যটন ই পি এৰ স্থানাংক

ক্ৰমিক নং	স্থানাংক অনুসাৰে গাঁৱৰ ই পি এ	বিতং বিৱৰণ (পৰিশিষ্ট-৩ ত অতিৰিক্ত তথ্য দিয়া হৈছে)	পুঁজিৰ সম্ভাব্য উৎস / বিভাগ
১।	ৰন্ধন গেছৰ সংযোগ	বিপিএল পৰিয়ালক সংযোগ	ইপিএ এপিএফবিচি
২।	বিদ্যুৎ শক্তি / সৌৰ পোহৰ ব্যৱস্থা	বিপিএল পৰিয়ালক সংযোগ	ইপিএ এপিএফবিচি
৩।	ৰাজহুৱা সভাঘৰ	ৰাজহুৱা সভাঘৰ – ১	ইপিএ এপিএফবিচি
৪।	পথ যোগাযোগ	ব্লেক টপিং পথ	পিএমজিএছৱাই/ পি ডব্লিউ বি
৫।	স্বাস্থ্য সংঘ	ৰাজহুৱা স্বাস্থ্যৰ বাবে স্বাস্থ্য সংঘ – ১	ইপিএ এপিএফবিচি

জীৱিকাৰ সুযোগ-সুবিধা	চিহ্নিত কৰা জীৱিকাৰ সুযোগ-সুবিধাবোৰ তলত উল্লেখ কৰা হ'ল— ■ বাঁহ শিল্প ■ পশুপালন (গাহৰি আৰু স্থানীয় কুকুৰা পালনৰ বাবে ক্লাষ্টাৰ উন্নয়ন) ■ পৰিৱেশ-পৰ্যটন
বাঁহ শিল্প	সম্ভাৱনাপূৰ্ণ জীৱিকা বিকল্প হিচাপে বাঁহ শিল্প উত্তৰণৰ প্ৰধান বাধাসমূহ হ'ল— ■ ডিজাইন উন্নয়নৰ অভাৱ ■ বজাৰ আৰু মূল্যৰ ওপৰত জ্ঞানৰ অভাৱ ■ শোচনীয় আন্তগাঁথনি ■ কলা-কৌশলৰ অভাৱ— পৰম্পৰাগত সা-সৰঞ্জামৰ অধিক ব্যৱহাৰ বাঁহ শিল্প উপ-শাখাক উত্তৰণৰ বাবে কেইটামান সম্ভাৱনীয় পদক্ষেপ তলত দিয়া ধৰণৰ ঃ ■ বাঁহ শিল্পৰ প্ৰাথমিক দক্ষতা উন্নয়ন প্ৰশিক্ষণ যিটো পুনৰ বাঁহ শিল্প নিৰ্মাণৰ বাবে অধিক উন্নত স্তৰৰ প্ৰশিক্ষণলৈ উন্নয়ন ঘটাব পৰা যাব ■ উৎপাদনক উৎসাহিত কৰিবৰ বাবে বিশেষ সা-সৰঞ্জামৰ প্ৰয়োগ ■ উদ্যমিতা আৰু ব্যৱসায় ভিত্তিক প্ৰশিক্ষণ **তথ্য-২ৰ তালিকা-১২** বিতং বিৱৰণৰ বাবে চাব পাৰে।
পশুধন প্ৰতিপালন	**পশুধন প্ৰতিপালনৰ উত্তৰণ ঃ** **প্ৰধান বাধাবোৰ হৈছে ঃ** ক) ৰোগৰ সংক্ৰমণ খ) পশুপালনৰ বৈজ্ঞানিক জ্ঞানৰ অভাৱ গ) গাঁওবাসীৰ এটা অংশৰ প্ৰাৰম্ভিক মূলধনৰ অভাৱ ঘ) মানসম্পন্ন পশুখাদ্যৰ অভাৱ— পুষ্টিকৰ আৰু অন্য বিকাশমূলক খাদ্যৰ উৎস **প্ৰধান পৰামৰ্শসমূহ হৈছে ঃ** ক) পশুপালন আৰু পেৰা ভেটেৰিনাৰী বৃত্তিৰ ওপৰত বিশেষ প্ৰশিক্ষণ খ) সম্প্ৰদায়/ই ডি চিৰ দ্বাৰা পৰিচালিত কৃষি-ভেটেৰিনাৰী যতন কেন্দ্ৰ গ) উদ্যমিতা আৰু ব্যৱসায় ভিত্তিক প্ৰশিক্ষণ **তথ্য-(II)ৰ তালিকা-১৩ত** বিতং তথ্য দিয়া হৈছে।
পৰিৱেশ-পৰ্যটন	**সম্ভাৱনাপূৰ্ণ জীৱিকা বিকল্প হিচাপে পৰিৱেশ-পৰ্যটনক উত্তৰণৰ প্ৰধান বাধাবোৰ হৈছে ঃ** ক) পৰ্যাপ্ত আন্তঃগাঁথনিৰ অভাৱ খ) অঞ্চলটোত টুৰিষ্ট গাইডৰ অভাৱ গ) পৰিৱেশ-পৰ্যটন সম্পৰ্কে একাংশৰ ধাৰণাৰ অভাৱ **সুযোগসমূহ ঃ** ক) পৰ্যটন আৰু আপ্যায়ণৰ ওপৰত ই ডি চিৰ নিৱনুৱা যুৱকসকলক প্ৰাৰম্ভিক দক্ষতা উন্নয়নৰ প্ৰশিক্ষণ যিটোক পিছলৈ বিশেষ টুৰিষ্ট গাইড আৰু সহায়তাৰ উন্নত স্তৰৰ প্ৰশিক্ষণলৈ উত্তৰণ ঘটাব পাৰি। খ) পৰ্যটকক ৰাখিবৰ বাবে শিবিৰ স্থাপন কৰি পৰিৱেশ-পৰ্যটনক পৃষ্ঠপোষকতা কৰা গ) উদ্যমিতা আৰু ব্যৱসায় ভিত্তিক প্ৰশিক্ষণ **তথ্য-(II)ৰ তালিকা-১৪ত** বিতং তথ্য দিয়া হৈছে।

ঋণৰ সুবিধা	ই ডি চিত ঋণ সুবিধাৰ বাবে মুখ্য বাধাসমূহ তলত দিয়া ধৰণৰ ■ অসংগঠিত গাঁৱৰ ঋণ দিওঁতাসকলৰ উচ্চ মাত্ৰাৰ সুতৰ হাৰ ■ আগ্ৰহী ঋণীসকলক সহজ ঋণ সুবিধা প্ৰদানত কিছুমান বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠানৰ অনীহা গাঁওবাসীক উন্নত মানৰ ঋণৰ সুবিধা প্ৰদানৰ কেতবোৰ পদক্ষেপ তলত দিয়া ধৰণৰ হ'ব পাৰে ঃ ■ নিয়মিতভাৱে বেংকৰ লগত সংযোগ স্থাপনৰ কাৰ্যসূচী ■ অঞ্চলটোত ক্ষুদ্ৰ বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠানৰ সুবিধা উপলব্ধ কৰোৱা ■ গাঁও পৰ্যায়ৰ প্ৰতিষ্ঠান বা আত্মসহায়ক গোটৰ উত্তৰণ এই সন্দৰ্ভত **তথ্য-(II)**ৰ **তালিকা-১৫**ত বিশদ বিৱৰণ দিয়া হৈছে।
কৌশলগত হস্তক্ষেপ	ওপৰত উল্লিখিত জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ কৌশলগত হস্তক্ষেপ হিচাপে তলৰ বিষয়সমূহ গণ্য কৰিব পাৰি ঃ **বাঁহ শিল্প ঃ** ✓ বাঁহ শিল্পৰ প্ৰাথমিক দক্ষতা উন্নয়ন প্ৰশিক্ষণ যিটো পুনৰ বাঁহ শিল্প নিৰ্মাণৰ বাবে অধিক উন্নত স্তৰৰ প্ৰশিক্ষণলৈ উন্নয়ন ঘটাব পৰা যাব ✓ উৎপাদনক উৎসাহিত কৰিবৰ বাবে বিশেষ সা-সৰঞ্জামৰ প্ৰয়োগ ✓ উদ্যমিতা আৰু ব্যৱসায় ভিত্তিক প্ৰশিক্ষণ **পশুপালন ঃ** ✓ পশুপালন আৰু পেৰা ভেটেৰিনাৰী বৃত্তিৰ ওপৰত বিশেষ প্ৰশিক্ষণ ✓ সম্প্ৰদায়/ই ডি চিৰ দ্বাৰা পৰিচালিত কৃষি-ভেটেৰিনাৰী যতন কেন্দ্ৰ ✓ উদ্যমিতা আৰু ব্যৱসায় ভিত্তিক প্ৰশিক্ষণ **পৰিৱেশ-পৰ্যটন ঃ** ✓ পৰ্যটন আৰু আপ্যায়ণৰ ওপৰত ই ডি চিৰ নিবনুৱা যুৱকসকলক প্ৰাৰম্ভিক দক্ষতা উন্নয়নৰ প্ৰশিক্ষণ যিটোক পিছলৈ বিশেষ টুৰিষ্ট গাইড আৰু সহায়তাৰ উন্নত স্তৰৰ প্ৰশিক্ষণলৈ উত্তৰণ ঘটাব পাৰি। ✓ পৰ্যটকক ৰাখিবৰ বাবে শিবিৰ স্থাপন কৰি পৰিৱেশ-পৰ্যটনক পৃষ্ঠপোষকতা কৰা ✓ উদ্যমিতা আৰু ব্যৱসায় ভিত্তিক প্ৰশিক্ষণ **ঋণৰ সুবিধা ঃ** ✓ নিয়মিতভাৱে বেংকৰ লগত সংযোগ স্থাপনৰ কাৰ্যসূচী ✓ অঞ্চলটোত ক্ষুদ্ৰ বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠানৰ সুবিধা উপলব্ধ কৰোৱা ✓ গাঁও পৰ্যায়ৰ প্ৰতিষ্ঠান বা আত্মসহায়ক গোটৰ উত্তৰণ

৪ ঃ জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা

উপাৰ্জন বৃদ্ধিৰ কাম-কাজ	ই ডি চি গাঁৱত পৰিকল্পনা কৰা উপাৰ্জন বৃদ্ধিৰ প্ৰধান কাম-কাজবোৰ হৈছে ঃ **কৃষিখণ্ড ঃ** ■ পশুধন পালন ক্লাষ্টাৰ উত্তৰণ (গাহৰি আৰু স্থানীয় কুকুৰা) **অনা-কৃষি খণ্ড ঃ** ■ ঘৰুৱা ব্যৱহৃত সামগ্ৰীৰ ওপৰত বিশেষভাৱে মনোযোগ দি বাঁহ শিল্প ক্লাষ্টাৰৰ উত্তৰণ ■ পৰিৱেশ-পৰ্যটনৰ উত্তৰণ **উৎস ঃ তথ্য-৪ৰ তালিকা ৩২**
আত্মসহায়ক গোটৰ কাম-কাজ	ই ডি চিৰ সামাজিক সম্পদ সমৃদ্ধিশালী কৰাৰ ক্ষেত্ৰত আত্মসহায়ক গোটসমূহে এক গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা তলত দিয়া ধৰণে পালন কৰিব পাৰে ঃ ■ গাঁওবাসীৰ মাজত দক্ষতা উন্নয়ন আৰু উদ্যমিতাৰ গুৰুত্ব সম্পৰ্কে সজাগতা সৃষ্টি কৰিব পাৰে। ■ বহুমাত্ৰিক আত্মসহায়ক গোট গঠনৰ জৰিয়তে গাঁও সংগঠনসমূহক উত্তৰণ ঘটোৱা। ■ ই ডি চি গাঁওসমূহত বিশেষ বিশেষ ক্ষেত্ৰসমূহত ক্লাষ্টাৰ সৃষ্টিৰে জীৱিকা কাৰ্যসূচীৰ লক্ষ্য নিৰ্ধাৰণ কৰি ক্ষুদ্ৰ এণ্টাৰপ্ৰাইজসমূহক উত্তৰণ ঘটোৱা। ■ গাঁৱত উপলব্ধ সামাজিক দুষ্কৃতিসমূহ পৰীক্ষা কৰাৰ বাবে এক এজেণ্টৰ ভূমিকাও পালন কৰিব পাৰে। **উৎস ঃ তথ্য-৪ৰ তালিকা ৩৩**
শিক্ষামূলক ভ্ৰমণ	ৰাজ্যখনৰ ভিতৰত শিক্ষামূলক ভ্ৰমণৰ প্ৰয়োজনীয়তা আছে। **তথ্য-৪ৰ তালিকা ৩৪**
কৰ্ম আঁচনিৰ সাৰাংশ	বিস্তৃত ব্যাখ্যা পৰৱৰ্তী পৃষ্ঠাত সংলগ্ন কৰা হৈছে।
সম্পৃক্তকৰণ	ভাৰত চৰকাৰৰ তলৰ আঁচনিসমূহৰ সৈতে পৰিকল্পনা কৰা কাৰ্যব্যৱস্থাৰ উদ্যোগসমূহক সম্পৃক্ত কৰিব পাৰি ঃ ■ ৰাষ্ট্ৰীয় বাঁহ মিছন ■ অসম চৰকাৰৰ উদ্যোগ আৰু বাণিজ্য বিভাগ ■ সদৌ ভাৰত শিল্পী আৰু ক্ৰাফ্ট কৰ্মী কল্যাণ সংস্থা (এ আই এ চি এ) ■ অসম পৰ্যটন উন্নয়ন নিগম লিমিটেড ■ অসম চৰকাৰৰ পৰ্যটন মন্ত্ৰণালয় ■ নেচনেল স্মল হল্ডাৰ পৌলট্ৰি ডেভেলপমেণ্ট ট্ৰাষ্ট (এন এছ পি ডি টি) ■ কৃষি গৱেষণাৰ ভাৰতীয় সংসদ ঃ ৰাষ্ট্ৰীয় গাহৰি গৱেণা কেন্দ্ৰ, গুৱাহাটী ■ ইণ্ডিয়ান অইল কৰ্পʼৰেচন লিমিটেড (আই অʼ চি এল) ■ কʼল ইণ্ডিয়া লিমিটেড (চি আই এল) ■ ৰাষ্ট্ৰীয় জীৱিকা অভিযান

৫ ঃ কাৰ্য পৰিকল্পনা

২নং বাপাপুং ই ডি চিৰ বাবে কাৰ্য পৰিকল্পনা

ক্ৰমিক নং	কাম-কাজ	সংখ্যা	পদ্ধতি
ক)	**অংশগ্ৰহণমূলক ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা**		
১	ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ প্ৰস্তুতি	১	পি আৰ এ বেছলাইন সমীক্ষা
খ)	**উৎপাদক সংগঠিত কৰা আৰু উদ্যমিতা আৰু কাৰিকৰী সামৰ্থ নিৰ্মাণ (সামৰ্থ নিৰ্মাণ)**		
১	সজাগতা গঢ়ি তোলাৰ কৰ্মসূচী	১	সজাগতা কৰ্মসূচী
খ. ১	**দক্ষতা উন্নয়নৰ ওপৰত প্ৰশিক্ষণ**		
১	বাঁহ শিল্পৰ ওপৰত দক্ষতা উন্নয়ন প্ৰশিক্ষণ	১	বাঁহশিল্পৰ দক্ষতা উন্নয়ন সম্পৰ্কে প্ৰশিক্ষণ পৰিচালনা (২০০ ঘণ্টা)
২	পশুপালনৰ ওপৰত দক্ষতা উন্নয়ন প্ৰশিক্ষণ	১	পশুপালন আৰু পেৰা ব্যক্তিৰ উন্নয়নৰ ওপৰত প্ৰশিক্ষণ পৰিচালনা (২০ দিন)
৩	পৰিৱেশ-পৰ্যটন উত্তৰণৰ ওপৰত প্ৰশিক্ষণ	১	পৰিৱেশ-পৰ্যটন উন্নয়নৰ ওপৰত প্ৰশিক্ষণ পৰিচালনা (৩০ দিন)
৪	উদ্যমিতা ভিত্তিক প্ৰশিক্ষণ	১	উদ্যমিতা ভিত্তিক কাৰ্যসূচী (৩০ দিন)
গ)	**সামাজিক সমাৱেশকৰণ**		
১	সমূহীয়া গোট (অৰ্থাৎ আত্মসহায়ক গোট, সমিতি, এন জি অ', সংগঠন, উৎপাদক কোম্পানী) গঠন সম্পৰ্কে সজাগতা সৃষ্টি শিবিৰ		সমবায় বিশেষজ্ঞৰ জৰিয়তে সমূহীয়া গোট গঠন সম্পৰ্কে ৪ দিনৰ সজাগতা সৃষ্টিৰ শিবিৰ
২	স্ব-নিয়োজন আৰু নিযুক্তিৰ বাবে সংযোগ গঢ়ি তোলা তথা হাতে-কামে সহায়		২০১৭ মাৰ্চলৈকে চি এম এল বিশেষজ্ঞৰ জৰিয়তে গোটেই বছৰজুৰি হাতে হাতে সহায়
ঘ)	**মূল্য শৃংখল উন্নতকৰণ**		
ঘ. ১	**মূল্য শৃংখল উন্নয়নৰ দ্বাৰা উৎপাদন উন্নয়ন**		
১	বাঁহ শিল্পৰ মূল্যশৃংখল উন্নয়ন	১	কাৰ্যকৰীকৰণৰ বাবে ৭ দিনৰ প্ৰশিক্ষণ
খ. ২	**আধুনিক সঁজুলিৰ যোগান**		
১	শিল্পীৰ কাৰণে আধুনিক সঁজুলিৰ যোগান	১	আধুনিক সঁজুলি যোগান
২	প্ৰতিপালন সৰঞ্জাম	২০	
খ. ৩	উৎপাদন আৰু সংসাধন ক্ষমতা উন্নয়ন		
ঙ)	**বজাৰত প্ৰৱেশৰ বাবে সহায়-সুবিধা**		
ঘ. ১	প্ৰাতিষ্ঠানিক ক্ৰেতা আৰু/অথবা চৰকাৰী সংস্থাৰ সৈতে সংযোগ (গোটেই বছৰ ধৰি)	২	ক্ৰেতা আৰু বিক্ৰেতাৰ আদান-প্ৰদানৰ বাবে প্লেটফৰ্ম সৃষ্টি (৫ দিন)

ঘ. ২	বন বজাৰ স্থাপন	গোটেই বছৰ জুৰি	ভাল বজাৰৰ জৰিয়তে সংযোগ
ঘ. ৩	বাণিজ্য মেলা আৰু প্ৰদৰ্শনীত অংশগ্ৰহণ	১	বন বিভাগৰ জৰিয়তে এটা প্ৰদৰ্শনী আৰু বাণিজ্য মেলাত অংশগ্ৰহণ
ঘ. ৪	অন্যান্য ভৌগোলিক বজাৰত প্ৰৱেশ	১	শিক্ষামূলক ভ্ৰমণ
ঘ. ৫	ই-প'ৰ্টেল, পুস্তিকা, কেটেলগ আদিৰ জৰিয়তে প্ৰচাৰ	১	বজাৰ বিশেষজ্ঞৰ দ্বাৰা গ্ৰহণ কৰা ২ দিনৰ প্ৰশিক্ষণ আৰু সজাগতা কৰ্মসূচী

৬ ঃ বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা

২নং বাপাপুং ই ডি চিৰ ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ অংশ হিচাপে গাঁও অঞ্চলত বনোন্নয়ন পৰিকল্পনা বিস্তৃত পি আৰ এ অনুশীলনৰ পিছত প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। এই পৰিকল্পনাৰ উদ্দেশ্যসমূহ হ'ল জৈৱ বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ, পাৰিৱেশিক কাৰ্যসূচী আৰু ই ডি চিৰ অন্তৰ্গত বনাঞ্চলত উৎপাদন সক্ষমতা; এক বহনক্ষম ব্যৱস্থাৰে সম্প্ৰদায়ৰ ব্যৱহাৰ আৰু জীৱন ধাৰণৰ প্ৰয়োজনীয়তাসমূহ লাভ কৰা।

ই ডি চিৰ বনাঞ্চলৰ অৱস্থা ঃ

২নং বাপাপুং ই ডি চিৰ অন্তৰ্গত বনাঞ্চলসমূহৰ বাবে এই ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাই তলৰ বিভাগসমূহ বিবেচনা কৰিছে।

ক) বন বিভাগৰ দ্বাৰা ই ডি চিৰ অন্তৰ্গত বনাঞ্চলসমূহ আৰু

খ) বৃক্ষৰোপণ/বৃক্ষৰোপণ কৰিব লগা সম্প্ৰদায়ৰ ভূমি আৰু অন্যান্য ভূমি, যিসমূহ বনাঞ্চলৰ জাননীৰ বাহিৰত

উপৰোক্ত দুয়োটা বিভাগৰে ই ডি চি বনাঞ্চলৰ অৱস্থা সম্পৰ্কে তলত আলোচনা কৰা হ'ল ঃ

বনাঞ্চল আৰু তাৰ অৱস্থা

ই ডি চিৰ অন্তৰ্গত বনাঞ্চলৰ পূৰ্ণ বিৱৰণ প্ৰফ'ৰ্মা-৩ৰ অধীনত তালিকা-৩.১ত দাখিল কৰা হৈছে ('বনোন্নয়ন পৰিকল্পনা'), যিসমূহ এই ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাত পৰিশিষ্ট হিচাপে সংলগ্ন কৰা হৈছে। অন্যান্য বৃক্ষৰোপিত এলেকা (বা বৃক্ষৰোপণ কৰিবলগা) বিবেচনা কৰাৰ পিছত, ২নং বাপাপুং ই ডি চিৰ বনাঞ্চলৰ অৱস্থা তলত দিয়াৰ দৰে সাৰাংশ কৰা হৈছে।

তালিকা-১ ঃ ২নং বাপাপুং ই ডি চিৰ বনাঞ্চলৰ অৱস্থা

চিহ্নিতকৰণ	ই ডি চি বনাঞ্চলৰ আয়তন (হেক্টৰ)	গাঁৱৰ পৰা দূৰত্ব (কিঃ মিঃ)	বনাঞ্চলৰ অৱস্থা (ভাল-বনৰ ৪০% আৰু ততোধিক ক্ৰাউন ঘনত্ব বাকী- 'ক্ষতিগ্ৰস্ত')	সম্প্ৰদায়ৰ দ্বাৰা ব্যৱহাৰৰ ব্যৱধানতা (২-৩ মাহ/৩-৬ মাহ/৬ -৯ মাহ/৯ মাহৰ বেছি)
(ক) ন্যস্ত বনাঞ্চল		৪	ভাল এলেকা ঃ ১০ হেক্টৰ ক্ষতিগ্ৰস্ত এলেকা ঃ ২০ হেক্টৰ	৬-৯
ইউ আৰ ডি এফ (ই বি)ৰ সৈতে	৩০ হেক্টৰ	—	ভাল এলেকা ঃ ১০ হেক্টৰ ক্ষতিগ্ৰস্ত এলেকা ঃ ২০ হেক্টৰ	৬-৯
(খ) অন্যান্য ৰোপিত এলেকা	—	—	—	—
নিৰ্দিষ্ট সময়ত মঞ্জুৰিকৃত ধনৰ পৰিমাণৰ ওপৰত আবণ্টন হ'বলগীয়া	৮০৮ হেক্টৰ (এন আৰ-৬০৬ হেক্টৰ আই পি-২০২ হেক্টৰ)	—	—	৬-৯
মুঠ		৪	ভাল এলেকা ঃ ১০ হেক্টৰ ক্ষতিগ্ৰস্ত এলেকা ঃ ২০ হেক্টৰ	৬-৯

উৎস ঃ প্ৰফৰ্মা-৩, তালিকা-৩.১/ বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

ইয়াৰ পৰা দেখা গ'ল যে ২নং বাপাপুং অধীনস্থ বনাঞ্চলৰ ভূমি ৩০ হেক্টৰ। ইয়াৰে ১০ হেক্টৰ (৩৩%) 'ভাল' (ক্ৰাউন ঘনত্ব >৪০%) আৰু বাকী ২০ হেক্টৰ এলেকা 'ক্ষতিগ্ৰস্ত'।

বনাঞ্চলৰ মাটিৰ প্ৰকাৰ ঃ

২নং বাপাপুং ই ডি চি মাৰ্ঘেৰিটা পশ্চিম বনাঞ্চলিকত অৱস্থিত। এই বনভূমিৰ মাটিৰ প্ৰকাৰৰ কিছু উল্লেখযোগ্য বৈশিষ্ট তলৰ তালিকাত উল্লেখ কৰা হ'ল।

তালিকা- ২ ঃ ২নং বাপাপুং ই ডি চিৰ বনাঞ্চলৰ মাটিৰ প্ৰকাৰ

স্থিতি মাপ	ন্যস্ত বনাঞ্চলৰ অৱস্থা	বৃক্ষৰোপিত অন্যান্য এলেকাৰ অৱস্থা
উৰ্বৰতাৰ পৰ্যায়	৪.৫-৫ জৈৱিক	প্ৰযোজ্য নহয়
ভূমি ক্ষয়ৰ অৱস্থা	ঘৰ্ষণ ভূমিক্ষয়	প্ৰযোজ্য নহয়
উপস্থিতি ঃ		
(ক) পলস	৩৭.৫ শতাংশ	প্ৰযোজ্য নহয়
(খ) বোকামাটি	২৬.৪ শতাংশ	প্ৰযোজ্য নহয়
(গ) ন-উৰ্বৰ ভূমি	২৩.১০ শতাংশ	প্ৰযোজ্য নহয়
(ঘ) বালিচাহি	১৩ শতাংশ	প্ৰযোজ্য নহয়

উৎস ঃ প্ৰফৰ্মা-৩, 'খ। বনাঞ্চলৰ মাটিৰ প্ৰকাৰ' / বন বিভাগৰ বিষয়া আৰু স্থানীয় গাঁওবাসীৰ সৈতে হোৱা আলোচনা।

২নং বাপাপুং ই ডি চিৰ বাবে; বনাঞ্চলৰ মাটিৰ প্ৰকাৰৰ উল্লেখযোগ্য বৈশিষ্ট্যসমূহৰ সাৰাংশ তলত দিয়া হ'ল ঃ

ক) সাৰুৱা

খ) এণ্টিছ'ল

গ) এলফিছ'ল

১.৩। বনাঞ্চলৰ বৰ্তমান উদ্ভিদসমূহ

২নং বাপাপুং ই ডি চিৰ বনাঞ্চলৰ বৰ্তমান উদ্ভিদসমূহৰ নাম তলত উল্লেখ কৰা হ'ল। মন কৰিবলগীয়া যে স্থানীয় বনাঞ্চলসমূহক গ্ৰীষ্ম মণ্ডলীয় অৰ্ধ-চিৰহৰিৎ আৰু গ্ৰীষ্ম মণ্ডলীয় আৰ্দ্ৰ চিৰহৰিৎ বনাঞ্চল হিচাপে শ্ৰেণীভুক্ত কৰা হৈছে।

তালিকা- ৩ ঃ ২নং বাপাপুং ই ডি চিৰ বনাঞ্চলৰ বৰ্তমান উদ্ভিদসমূহ

প্ৰজাতি	স্থানীয় নাম	বৈজ্ঞানিক নাম
মুখ্য বন প্ৰজাতি	ভেল্কৰ ৰেইন ট্ৰী শিমলু ভেল্কৰ	
সংঘভুক্ত	বান্দৰডিমা মৰহাল পমা ভাতঘিলা	
গুল্ম	পুতুকলা বাঘঢকা দীঘলতি	
ঔষধি উদ্ভিদ	নেফাফু নৰসিংহ হাতীভেকুৰী	
উৎপাদন	-	
অন্যান্য, যদি আছে	-	-

উৎস ঃ প্ৰফ'ৰ্মা-৩, গ বনাঞ্চলৰ বৰ্তমান উদ্ভিদসমূহৰ নাম/ বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

বনোন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ অন্যান্য কাৰ্যসূচী

তলৰ উপশাখাসমূহত ২নং বাপাপুং ই ডি চিৰ বনোন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ অন্যান্য কাৰ্যসূচীসমূহ দিয়া হ'ল ঃ

জে এফ এম চিৰ অতীতৰ সুৰক্ষা ব্যৱস্থা

২নং বাপাপুং ই ডি চিত বন সুৰক্ষাৰ বাবে অতীতত কোনো ব্যৱস্থা লোৱা হোৱা নাই।

উৎস ঃ প্ৰফ'ৰ্মা-৩, ই ডি চিৰ অৱস্থা-viii + ix/ বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

বনজ উৎপাদনৰ ঘৰুৱা চাহিদা

স্থানীয় সম্প্ৰদায়ৰ ঘৰুৱা চাহিদাৰ বাবে বনজ উৎপাদনৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীলতাৰ তথ্য তলৰ তালিকাত দাঙি ধৰা হ'ল।

তালিকা- ৪ (ক) ঃ ২নং বাপাপুং ই ডি চিৰ প্ৰতিটো পৰিয়ালৰ বনজ উৎপাদনৰ ঘৰুৱা চাহিদা

বনজ উৎপাদনৰ নাম	পৰিয়ালৰ গড় চাহিদা		বৰ্তমান কিভাৱে চাহিদা পূৰণ হৈছে	উৎস
	চাহিদাৰ সময় ব্যৱধান	আনুমানিক পৰিমাণ		
কাঠখৰি	বছৰজুৰি	৮০,০০০	—	স্থানীয়
ঘৰৰ বাবে কাঠ	৩-৪ মাহ	২,০০০-২,৫০০ চিএফটি	—	স্থানীয়
ব্যৱহাৰৰ বাবে সৰু কাঠ	ৰোপণৰ সময়ত	১০০ চি এফ টি	—	স্থানীয়
খুঁটা / বাঁহ	বছৰজুৰি	২০০০ টুকুৰা	—	স্থানীয়
বনাঞ্চলৰ পৰা পশুখাদ্য	বছৰজুৰি	৪০,০০০-৬০,০০০	—	স্থানীয়
এন টি এফ পি	—	—	—	—
অন্যান্য	—	—	—	—

উৎস ঃ প্ৰফ'ৰ্মা-৩, তালিকা-৩.২/ বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

২নং বাপাপুং ই ডি চিত মুঠ ২০২টা পৰিয়াল আছে। ওপৰৰ তালিকা আৰু এই পৰিয়ালৰ সংখ্যাৰ পৰা এইটো দেখা গৈছে যে ২নং বাপাপুং ই ডি চিৰ অন্তৰ্গত দুখন গাঁৰৰ বাবে বছৰি মুঠ বনজ উৎপাদনৰ চাহিদা নিজৰ ব্যৱহাৰৰ বাবে তলত দিয়া ধৰণৰ—

তালিকা- ৪ (খ) ঃ ২নং বাপাপুং ই ডি চিৰ সকলো পৰিয়ালৰ বনজ উৎপাদনৰ মুঠ বাৰ্ষিক চাহিদা

বনজ উৎপাদনৰ নাম	সম্প্ৰদায়ৰ চাহিদা বাৰ্ষিক কিঃগ্ৰাঃ (*)	মন্তব্য
কাঠখৰি	৮০,০০০	—
ঘৰৰ বাবে কাঠ	২০০০-২৫,০০ চি এফ টি	—
সঁজুলিৰ বাবে সৰু কাঠ	১০০ চি এফ টি	—
খুঁটা / বাঁহ	২০০০ টুকুৰা	—
বনাঞ্চলৰ পৰা পশুখাদ্য	৪০,০০০-৬০,০০০	—
এন টি এফ পি	—	—
অন্যান্য	—	—

উৎস ঃ ওপৰৰ **তালিকা-৪(খ)** আৰু সম্প্ৰদায় তথ্যৰ মুঠ পৰিয়ালৰ সংখ্যা

(*) = পৰিয়ালসমূহৰ গড় চাহিদাৰ আনুমানিক পৰিমাণ (**তালিকা-৪ (ক)** × — ২০২ পৰিয়াল)

গাঁওবাসীৰ দ্বাৰা বনজ উৎপাদন সামগ্ৰী সংগ্ৰহ আৰু বিপণন

পৰিয়ালৰ ঘৰুৱা ব্যৱহাৰৰ উপৰি এই ধৰণৰ সামগ্ৰী সংগ্ৰহ কৰি স্থানীয় বজাৰত বিক্ৰীৰ জৰিয়তে গাঁওবাসী বনজ উৎপাদনৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল। ২নং বাপাপুং ই ডি চিৰ গাঁওবাসীৰ দ্বাৰা বনজ উৎপাদন সংগ্ৰহ আৰু বিপণনৰ তথ্য তলৰ তালিকাত উল্লেখ কৰা হ'ল—

তালিকা- ৫ (ক) ঃ ২নং বাপাপুং ই ডি চিৰ গাঁওবাসীৰ দ্বাৰা বনজ উৎপাদন সংগ্ৰহ আৰু বিপণন

বনজ উৎপাদনৰ নাম	বিপণনৰ বাবে সংগ্ৰহ			সংগ্ৰহৰ স্থান
	ঋতু / মাহ	সংগ্ৰহকাৰী পৰিয়ালৰ সংখ্যা	সংগৃহীত সামগ্ৰীৰ গড় পৰিমাণ (কিঃ গ্ৰাঃ)	
কাঠখৰি	বছৰজুৰি	১৮০	৩	স্থানীয়
ঘৰৰ বাবে কাঠ	ডিচেম্বৰ-জানু	১৮০	২-৩	স্থানীয়
সঁজুলিৰ বাবে সৰু কাঠ	এপ্ৰিল-মে’	১৮০	৪৫	স্থানীয়
বাঁহ	ডিচেম্বৰ-জানু	১৮০	২০০০	স্থানীয়
খুঁটা	শীতকালত	১৮০	৭০০	স্থানীয়
বনাঞ্চলৰ পৰা পশুখাদ্য	বছৰজুৰি	১৮০	৪০০০০-৬০০০০	স্থানীয়
এন টি এফ পি	—	—	—	—
অন্যান্য	—	—	—	—

উৎস ঃ প্ৰফৰ্মা-৩, তালিকা-৩.৩/ বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

ওপৰৰ তালিকাত উল্লিখিত তথ্যৰ লগত সম্পৰ্কিত কিছু প্ৰাসংগিক তথ্য তলৰ তালিকাত দিয়া হ’ল।

তালিকা- ৫ (খ) ঃ বনজ উৎপাদন সংগ্ৰহ আৰু বিপণন— অতিৰিক্ত তথ্য ২নং বাপাপুং ই ডি চি

বনজ উৎপাদনৰ নাম	উদ্বৃত্ত বিপণন (কিঃ গ্ৰাঃ)	কেনেদৰে বিপণন কৰা হয়	বনজ উৎপাদন বিক্ৰীৰ মাধ্যমেৰে প্ৰতিটো পৰিয়ালৰ গড় আয়
কাঠখৰি	উপলব্ধ নহয়	—	—
ঘৰৰ বাবে কাঠ	উপলব্ধ নহয়	—	—
ব্যৱহাৰৰ বাবে সৰু কাঠ	উপলব্ধ নহয়	—	—
বাঁহ	উপলব্ধ নহয়	—	—
লাখুঁটি	উপলব্ধ নহয়	—	—
বনাঞ্চলৰ পৰা পশুখাদ্য	উপলব্ধ নহয়	—	—
এন টি এফ পি	উপলব্ধ নহয়	—	—
অন্যান্য—	উপলব্ধ নহয়	—	—

উৎস ঃ প্ৰফৰ্মা-৩, তালিকা-৩.৪/ বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

বনজ উৎপাদনৰ মুঠ চাহিদা— ঘৰুৱা ব্যৱহাৰ আৰু বিপণনৰ বাবে

পূৰ্বে উল্লেখ কৰা উপ-শাখাৰ তথ্যৰ ভিত্তিত ২নং বাপাপুং ই ডি চিৰ সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ বনজ উৎপাদনৰ মুঠ চাহিদাৰ সাৰাংশ তলত দিয়া হ'ল।

তালিকা- ৬ ঃ ২নং বাপাপুং ই ডি চিৰ গাঁওবাসীৰ বনজ উৎপাদনৰ মুঠ চাহিদা

বনজ উৎপাদনৰ নাম	**সম্প্ৰদায়ৰ চাহিদা (বাৰ্ষিক কিঃ গ্ৰাঃ) তাৰিকা-৪ (খ)ৰ পৰা**	**উদ্বৃত্ত বিপণন কৰা হৈছে তালিকা-৫ (খ)ৰ পৰা**	**মুঠ চাহিদা (কিঃ গ্ৰাঃ)**
কাঠখৰি	৮০০০০	উপলব্ধ নহয়	৮০০০০
ঘৰৰ বাবে কাঠ	২০০০-২৫০০ চিএফটি	উপলব্ধ নহয়	২০০০-২৫০০ চি এফ টি
ব্যৱহাৰৰ বাবে সৰু কাঠ	১০০ চি এফ টি	উপলব্ধ নহয়	১০০ চি এফ টি
বাঁহ	২০০০	উপলব্ধ নহয়	২০০০
খুঁটি	—	—	—
বনাঞ্চলৰ পৰা পশুখাদ্য	৪০০০০-৬০০০০	উপলব্ধ নহয়	৪০০০০-৬০০০০
এন টি এফ পি	—	—	—
অন্যান্য—	—	—	—

উৎস ঃ এই অধ্যায়ৰ **তালিকা-৪ (খ)** আৰু **৫ (খ),** পূৰ্বৱৰ্তী পৃষ্ঠাত দিয়া হৈছে।

বন সুৰক্ষা সংক্ৰান্তীয় বিষয়

সুৰক্ষা সমস্যাসমূহ

২নং বাপাপুং ই ডি চিৰ বনাঞ্চল সুৰক্ষাৰ বিষয়সমূহ সংক্ষিপ্তভাৱে তলত দিয়া হ'ল—

তালিকা- ৭ ঃ ২নং বাপাপুং ই ডি চিৰ বন সুৰক্ষা সংক্ৰান্তীয় বিষয়সমূহ

সমস্যাৰ ধৰণ	**প্ৰাসংগিক (হয়/নহয়)**	**গুৰুত্ব (হয়/নহয়)**
চৰণীয়া পথাৰ-স্থানীয় পশু	হয়	হয়
চৰণীয়া পথাৰ- অন্যান্য এলেকাৰ পশু	হয়	হয়
বেআইনিভাৱে কাঠকটা	নহয়	নহয়
কাঠ চোৰাং চালান	নহয়	নহয়
দুৰ্ঘটনাবশতঃ অগ্নিকাণ্ড	নহয়	নহয়
বনভূমি বেদখল	নহয়	নহয়
অন্যান্য (বন্যপ্ৰাণী চোৰাং চিকাৰ)	নহয়	নহয়

উৎস ঃ প্ৰফৰ্মা-৩, তালিকা-৩.৫/ বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু ই ডি চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা

সেয়েহে, উপৰোক্ত ই ডি চিত বন সুৰক্ষা সংক্ৰান্তীয় বিষয়ত সন্মুখীন হোৱা বৈশিষ্ট্যসমূহ হ'ল—

ক) চৰণীয়া পশুৱে শস্য চপোৱাৰ সময়ত শস্য বিনষ্ট কৰে

খ) জনসংখ্যা বৃদ্ধিৰ কাৰণে মানুহৰ দ্বাৰা ভূমি বেদখল

গ) আকস্মিক জুই আৰু অবৈধ সৰবৰাহ হ'ল বন অৰক্ষয়ত অৰিহণা যোগোৱাৰ অন্য কাৰণ

বনাঞ্চল ধ্বংসৰ কাৰণসমূহ

২নং বাপাপুং ই ডি চিত বনাঞ্চল ধ্বংসৰ কাৰণসমূহ তলত দিয়াৰ দৰে উল্লেখ কৰিব পাৰি—

ক) জনসংখ্যা বৃদ্ধি

(**উৎস ঃ প্ৰফ'ৰ্মা-৩, তালিকা-৩.৬**/বন বিভাগৰ বিষয়া আৰু স্থানীয় গাঁওবাসীৰ সৈতে আলোচনা।)

বনাঞ্চল উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ বিষয়সমূহ

তলত উল্লেখ কৰা উপ-বিভাগত ২নং বাপাপুং ই ডি চিৰ বন উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ প্ৰধান বিষয়সমূহ তলত উল্লেখ কৰা হ'ল। এইবোৰ হৈছে যেনে— সুৰক্ষাৰ পৰিকল্পনা, বনাঞ্চল উন্নয়ন (নিৰাময়), নাৰ্ছাৰি উন্নয়ন, ৰক্ষণাবেক্ষণ আৰু বিবিধ প্ৰকাৰৰ কাম-কাজ।

সুৰক্ষা পৰিকল্পনা

সুৰক্ষা পৰিকল্পনাৰ বিষয়সমূহ তলত দিয়াৰ দৰে— ২নং বাপাপুং ই ডি চিৰ বন সুৰক্ষা সম্পৰ্কীয় বিষয়সমূহ পূৰ্বে আলোচিত উপ-শাখা ৩.১ৰ পৰা আলোচনা কৰা হৈছে।

তালিকা- ৮ ঃ ২নং বাপাপুং ই ডি চিৰ সুৰক্ষা পৰিকল্পনা

সুৰক্ষা কৰ্ম (প্ৰযোজ্য হিচাপে প্ৰফ'ৰ্মা-৩ৰ তালিকা ৩.৭ৰ পৰা পূৰণ কৰা হ'ব	বনাঞ্চল এলেকাৰ অৱস্থিতি	ব্যৱস্থা গ্ৰহণৰ সংখ্যাগত মান নিৰ্ণয় (দৈৰ্ঘ্য, আয়তন, আকাৰ ইত্যাদি)	সময়-কাল	অগ্ৰাধিকাৰ (উচ্চ /মধ্যম/নিম্ন)
স্থানীয় চকীদাৰ নিযুক্তি	২নং বাপাপুং ই ডি চি	৩০ হেক্টৰ	বছৰজুৰি	উচ্চ
পাৰিৱেশিক ভাৰসাম্যৰ বাবে বনাঞ্চলৰ গুৰুত্ব সম্পৰ্কে সজাগতা শিবিৰ	২নং বাপাপুং ই ডি চি	৯০ ব্যাসাৰ্ধ	বছৰজুৰি	উচ্চ

উৎস ঃ প্ৰফ'ৰ্মা-৩, তালিকা-৩.৭/ বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

এইদৰে দেখা গ'ল, ২নং বাপাপুং ই ডি চি নিম্নোক্ত গুৰুত্বপূৰ্ণ সুৰক্ষা ব্যৱস্থা গ্ৰহণৰ পৰিকল্পনা (উচ্চ/মধ্যম অগ্ৰাধিকাৰসহ) গ্ৰহণ কৰা হৈছে ঃ

ক) স্থানীয় চকীদাৰ নিযুক্তি বিষয়টো উচ্চ অগ্ৰাধিকাৰ দিয়া উচিত। তেওঁ ই ডি চি এলেকাৰ ভিতৰত আৰু ওচৰে-পাজৰে নিয়মীয়াভাৱে চোৱা-চিতা কৰিব।

খ) গাঁওবাসীৰ মাজত পৰিৱেশ আৰু ইক'ল'জিকেল ভাৰসাম্যৰ ওপৰত সজাগতাৰ সৃষ্টি কৰাটো উচ্চ অগ্ৰাধিকাৰ প্ৰদান কৰিবলগীয়া। ইয়াৰ দ্বাৰা অপ্ৰয়োজনীয় বন উদ্ভিদ কটা হ্ৰাস হ'ব পাৰে।

প্ৰস্তাৱিত কাম-কাজৰ প্ৰকাৰ

২নং বাপাপুং ই ডি চি-ৰ বনাঞ্চলৰ ক্ষতিগ্ৰস্ত এলেকাসমূহৰ নিৰাময়ৰ বাবে প্ৰস্তাৱিত কাম-কাজৰ প্ৰকাৰ তলত উল্লেখ কৰা হ'ল।

তালিকা- ৯ ঃ ২নং বাপাপুং ই ডি চি-ৰ প্ৰস্তাৱিত কাম-কাজৰ প্ৰকাৰ

নিৰাময় ব্যৱস্থা	প্ৰয়োজনীয় (হয়/নহয়)	জে এফ এম চি-ৰ দায়িত্ব (হয়/নহয়)	মাহ/বছৰ যেতিয়া কৰিব পাৰি	নিৰাময় ব্যৱস্থাৰ বাবে প্ৰস্তাৱিত বৰ্ধিত এলেকা (হেক্টৰ)
ক্ষতিগ্ৰস্ত বনাঞ্চলৰ পুনৰুদ্ধাৰ	হয়	হয়	নৱেম্বৰ-জানুৱাৰী	৫০
কটা গছৰ গুৰিৰ সুৰক্ষা	হয়	হয়	নৱেম্বৰ-জানুৱাৰী	৫০
জল বিভাজিকা নিৰাময়	হয়	হয়	নৱেম্বৰ-জানুৱাৰী	৫০
জলাধাৰ	হয়	হয়	বছৰজুৰি	৫০
ঘাঁহ আৰু তৃণভূমিৰ কাম	হয়	হয়	নৱেম্বৰ-জানুৱাৰী	৫০
বাঁহ ৰোপণ	নহয়	নহয়	—	—
বীজ সিঁচা	নহয়	নহয়	—	—
শিপা আৰু অংকুৰ কটা আৰু ৰোপণ	হয়	হয়	নৱেম্বৰ-জানুৱাৰী	৫০
কলম আৰু নিৰাময়	হয়	হয়	নৱেম্বৰ-জানুৱাৰী	৫০
বাস্তৱিক বেৰ	নহয়	নহয়	—	—
সামাজিক বেৰ	হয়	হয়	নৱেম্বৰ-জানুৱাৰী	৫০
অন্যান্য কাম-কাজ	—	—	—	—

উৎস ঃ প্ৰফ'ৰ্মা-৩, তালিকা-৩.৯/ বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

এইদৰে তলত নিৰাময় ব্যৱস্থাসমূহ ২নং বাপাপুং ই ডি চিৰ বনাঞ্চল সুৰক্ষাৰ বাবে প্ৰস্তাৱ দিয়া হৈছে।

বনাঞ্চল উন্নয়ন পৰিকল্পনা— অগ্ৰিম কাম-কাজ আৰু বন সৃষ্টি

ওপৰত উল্লেখ কৰা বিষয়সমূহৰ সৈতে সংশ্লিষ্ট বিষয়বিলাক তলত দিয়া তালিকাত উল্লেখ কৰা হ'ল।

তালিকা- ১০ ঃ ২নং বাপাপুং ই ডি চি-ৰ বনাঞ্চল উন্নয়ন পৰিকল্পনা

নিৰাময় ব্যৱস্থা	ৰোপণৰ বাবে হেক্টৰৰ হিচাপত নিৰ্দ্ধাৰিত এলেকা	ব্লক ৰোপণৰ বাবে অগ্ৰাধিকাৰ	প্ৰজাতি	স্থান ব্যৱধান (মিটাৰ × মিটাৰ)
প্ৰাকৃতিকভাৱে পুনৰ সৃজনত সহৃদয়তা (ৰোপণৰ স্থান ব্যৱধানসহ) আবদ্ধ ৰোপণ	৩০	—	ভেল্কৰ, ৰেইন ট্ৰী, শিমলু, ভেল্কৰ	২×২
ব্লক ৰোপণ	—	—	—	—
নিম, আলমখি, মহুৱা বহেৰা ৰোপণ (ভেষজ উদ্ভিদ)	—	—	—	—

সমৃদ্ধকৰণ ৰোপণ	—	—	—	—
পোনপটীয়া ৰোপণ	—	—	ভেল্কৰ, ৰেইন ট্ৰী, শিমলু, ভেল্কৰ	২×২
অন্যান্য	—	—	—	
মুঠ এলেকা (হেক্টৰ)	৩০	—		

উৎস ঃ প্ৰফৰ্মা-৩, তালিকা-৩.৮/ বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

বনাঞ্চল উন্নতকৰণ — বছৰেকীয়া লক্ষ্য

ওপৰৰ ক্ষেত্ৰত বছৰেকীয়া লক্ষ্য দহ বছৰ সময়ৰ বাবে তলত উল্লেখ কৰা হ'ল।

তালিকা- ১০ (ক) ঃ ২নং বাপাপুং ই ডি চিৰ বন উন্নয়নৰ বছৰেকীয়া লক্ষ্য (১-৫ বছৰ)

পৰিচৰ্যাসমূহ	২০১৬	২০১৭	২০১৮	২০১৯	২০২০
প্ৰাকৃতিক পুনৰ সৃজনত সহায়তা (খালী ঠাইত ৰোপণ)	৩০	৬০	৯০	১২০	১৫০
ব্লক ৰোপণ					
নিম, আমলখি, মহুৱা, বহেৰা ৰোপণ (ভেষজ উদ্ভিদ)					
সমৃদ্ধ ৰোপণ					
পোনপটীয়া ৰোপণ					
বন-বাত নিৰণি					
মধ্যকালীন কাম-কাজ					

উৎস ঃ প্ৰফৰ্মা-৩, তালিকা-৩.১০/ বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

তালিকা- ১০ (খ) ঃ ২নং বাপাপুং ই ডি চিৰ বন উন্নয়নৰ বছৰেকীয়া লক্ষ্য (১-৫ বছৰ)

পৰিচৰ্যাসমূহ	২০২১	২০২২	২০২৩	২০২৪	২০২৫
প্ৰাকৃতিক পুনৰ সৃজনত সহায়তা (খালী ঠাইত ৰোপণ)	১৮০	২১০	২৪০	২৭০	৩০০
ব্লক ৰোপণ					
নিম, আমলখি, মহুৱা, বহেৰা ৰোপণ (ভেষজ উদ্ভিদ)					
সমৃদ্ধ ৰোপণ					
পোনপটীয়া ৰোপণ					
বন-বাত নিৰণি					
মধ্যকালীন কাম-কাজ					

উৎস ঃ প্ৰফৰ্মা-৩, তালিকা-৩.১১/ বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সৈতে আলোচনা

নাৰ্চ্চাৰী উন্নয়ন পৰিকল্পনা

২নং বাপাপুং ই ডি চি-ৰ কাৰণে নাৰ্চ্চাৰী উন্নয়ন পৰিকল্পনা তলত দিয়া নাৰ্চ্চাৰী প্ৰকাৰৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰে.

ক) অৰস্থানৰ নাৰ্চ্চাৰী (২নং বাপাপুং ই ডি চি)

বিস্তৃত ব্যাখ্যা তলত দিয়া হ'ল—

ই ডি চি নাৰ্চ্চাৰী

তলৰ তালিকাত ২নং বাপাপুং ই ডি চিৰ নাৰ্চ্চাৰীসমূহৰ বিৰৰণ দিয়া হ'ল। ইয়াৰ খাগৰিপথাৰ ই ডি চিৰ অন্তৰ্ভুক্ত বিভাগীয় নাৰ্চ্চাৰীৰ কাম উল্লেখ কৰা আছে।

তালিকা- ১১ (ক) ঃ ২নং বাপাপুং ই ডি চিৰ নাৰ্চ্চাৰীসমূহ

নাৰ্চ্চাৰীৰ অৰস্থান	প্ৰজাতি	উন্নয়নৰ বছৰ	বীজৰ সংখ্যা	মন্তব্য
অৰস্থানৰ নাৰ্চ্চাৰী (২নং বাপাপুং ই ডি চি)	ভেল্কৰ আজাৰ ৰেইন ট্ৰী	২০১৬-১৭	৩০০০	ব্যক্তিগতভাৱে সহায় কৰিব লাগিব
	ভেল্কৰ আজাৰ ৰেইন ট্ৰী	২০১৬-১৭	৩০০০	ব্যক্তিগতভাৱে সহায় কৰিব লাগিব

উৎস ঃ প্ৰফ'ৰ্মা-৩, তালিকা-৩.১১/ বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

অন্যান্য নাৰ্চ্চাৰী

তলৰ তালিকাত ২নং বাপাপুং ই ডি চিৰ অন্যান্য নাৰ্চ্চাৰীসমূহৰ বিৰৰণ দিয়া হ'ল।

তালিকা- ১১ (খ) ঃ ২নং বাপাপুং ই ডি চিৰ কাষৰীয়া অন্যান্য নাৰ্চ্চাৰীসমূহ

নাৰ্চ্চাৰীৰ অৰস্থান	প্ৰজাতি	উন্নয়নৰ বছৰ	বীজৰ সংখ্যা	মন্তব্য
নাই	নাই	নাই	নাই	নাই
—	—	—	—	—
—	—	—	—	—

উৎস ঃ প্ৰফ'ৰ্মা-৩, তালিকা-৩.১২/ বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

ৰক্ষণাবেক্ষণ পৰিকল্পনা— ১০ বছৰ

২নং বাপাপুং ই ডি চি-ত ৰোপণ সৃষ্টি কৰা অঞ্চলত প্ৰতিপালন পৰিকল্পনা তলত দিয়া হ'ল। এই পৰিকল্পনা ১০ বছৰীয়া।

কাঠ প্ৰজাতি ঃ কাঠখৰি (ভেলকৰ, মজ, আজাৰ)

তালিকা- ১২ (ক) ঃ ২নং বাপাপুং চেগুণ ৰোপণৰ প্ৰতিপালন পৰিকল্পনা

বছৰ	পৰিচৰ্যা
প্ৰথম বছৰ	নিৰণি
দ্বিতীয় বছৰ	অপতৃণ আঁতৰোৱা
তৃতীয় বছৰ	অধিক প্ৰায়োগিকভাৱে নিৰণি
চতুৰ্থ-ষষ্ঠ বছৰ	পাতলাই দিয়া
সপ্তম-নৱম বছৰ	কলম দিয়া
দশম বছৰ	কাষৰ ডালবোৰ আঁতৰোৱা

উৎস ঃ বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

বাঁহ

তালিকা- ১২ (খ) ঃ ২নং বাপাপুং বাঁহ ৰোপণৰ প্ৰতিপালন পৰিকল্পনা

বছৰ	পৰিচৰ্যা
প্ৰথম-তৃতীয় বছৰ	নিৰণি
চতুৰ্থ বছৰ	ডাঙৰ অপতৃণবোৰ আঁতৰোৱা
পঞ্চম বছৰ	বেঁকা গছবোৰ আঁতৰোৱা
ষষ্ঠ বছৰ	বেঁকা-বেঁকী গছবোৰ পাতলাই দিয়া
সপ্তম বছৰ	পাতলীয়া কলম
অষ্টম বছৰ	পাতলীয়া কলম
নৱম বছৰ	মাটি চপোৱা
দশম বছৰ	বেঁকা-বেঁকী গছবোৰ আঁতৰোৱা

উৎস ঃ বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

ইন্ধন খৰি ৰোপণ

তালিকা- ১২ (গ) ঃ ২নং বাপাপুং ইন্ধন খৰি ৰোপণৰ প্ৰতিপালন পৰিকল্পনা

বছৰ	পৰিচৰ্যা
প্ৰথম-দ্বিতীয় বছৰ	নিৰণি আৰু ৰিং গঠন কৰা
তৃতীয়-চতুৰ্থ বছৰ	কাষৰ ডালবোৰ আঁতৰোৱা
পঞ্চম বছৰ	নিৰণি
ষষ্ঠ বছৰ	অপ্ৰয়োজনীয় ডালবোৰ আঁতৰোৱা
সপ্তম বছৰ	অপ্ৰয়োজনীয় ডালবোৰ আঁতৰোৱা
অষ্টম বছৰ	নিৰণি
নৱম বছৰ	মাটি চপোৱা
দশম বছৰ	পাতলীয়া কলম

উৎস ঃ বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

এন টি এফ পি / ঔষধি গছ ৰোপণ

তালিকা- ১২ (ঘ) ঃ ২নং বাপাপুঙত এন টি এফ পি/ঔষধি গছ ৰোপণৰ প্ৰতিপালন পৰিকল্পনা

বছৰ	পৰিচৰ্যা
প্ৰথম-দ্বিতীয় বছৰ	নিৰণি
তৃতীয় বছৰ	মুকুল কটা
চতুৰ্থ বছৰ	পাতলীয়া কলম
পঞ্চম, ষষ্ঠ আৰু সপ্তম বছৰ	ফল উৎপাদন
অষ্টম-নৱম বছৰ	ফল উৎপাদন আৰু কলম
দশম বছৰ	পাতল কৰা আৰু ফল উৎপাদন

উৎস ঃ বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

অন্যান্য কৰ্ম পৰিকল্পনা

২নং বাপাপুং ই ডি চিৰ বাবে কৰা অন্যান্য কৰ্ম পৰিকল্পনা তলত দিয়া হ'ল ঃ

তালিকা- ১৩ ঃ ২নং বাপাপুং ই ডি চিৰ অন্যান্য পৰিকল্পনা

কৰ্ম	প্ৰয়োজনীয়তা (হয়/নহয়)	দায়িত্ব	মাহ/বছৰ	এলেকা (হেক্টৰ)
—	—	—	—	—
—	—	—	—	—
—	—	—	—	—
—	—	—	—	—
—	—	—	—	—
—	—	—	—	—
—	—	—	—	—

উৎস ঃ প্ৰফ'ৰ্মা-৩, তালিকা-৩.১৩/ বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

বিপণন কাৰ্যসূচী

২নং বাপাপুং ই ডি চিৰ পৰা উৎপাদিত সামগ্ৰী বিপণন কাৰ্যসূচীৰ বাবে তলৰ পৰিকল্পনাসমূহ গ্ৰহণ কৰা হৈছে।

ক) জিলাখনৰ বাহিৰৰ আৰু ভিতৰৰ ব্যৱসায়ীৰ সৈতে সংযোগ স্থাপন কৰিব লাগিব।

খ) বন বজাৰত বিক্ৰী

গ) প্ৰদৰ্শনী আৰু খাদ্য মেলাত অংশগ্ৰহণ

প্ৰত্যাশিত লাভালাভ

এই উপ-শাখাত সদস্যসকলৰ দ্বাৰা ২নং বাপাপুং ই ডি চি ৰক্ষণাবেক্ষণৰ ফলত হ'ব পৰা প্ৰত্যাশিত লাভালাভৰ বিষয়ে দিয়া হৈছে। লগতে লাভালাভ বিতৰণৰ অংশীদাৰিত্বমূলক কাৰ্যও দিয়া হৈছে।

কাঠ আৰু ঘাঁহৰ পৰা প্ৰত্যাশিত লাভলাভ

২নং বাপাপুং ই ডি চিৰ বাবে ওপৰৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত তলৰ তালিকাখন দিয়া হৈছে। এই বন উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ অধীনত সদস্যসকলৰ দ্বাৰা বন সংৰক্ষণৰ ফলত হ'ব পৰা প্ৰত্যাশিত লাভালাভৰ বিষয়ে দিয়া হৈছে।

তালিকা- ১৪ ঃ ২নং বাপাপুং ই ডি চিৰ সদস্যসকলৰ দ্বাৰা বন সংৰক্ষণৰ পৰা প্ৰত্যাশিত লাভালাভ

দ্ৰব্য	মাহ	বৰ্ষ	পৰিমাণ
কাঠখৰি	—	—	—
গৃহ নিৰ্মাণৰ বাবে কাঠ	—	—	—
সা-সঁজুলি নিৰ্মাণৰ বাবে সৰু কাঠ	—	—	—
বাঁহ	—	—	—
খুঁটা	—	—	—
বনাঞ্চলৰ গছ আৰু ঘাঁহৰ পৰা পশুখাদ্য	—	—	—
কাঠ ভিন্ন বন উৎপাদন	—	—	—
মজুৰি	—	—	—
অন্যান্য	—	—	—

উৎস ঃ প্ৰফ'ৰ্মা-৩, 'তালিকা-৩.১৪/বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু ই ডি চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা

অংশীদাৰিত্বমূলক কাৰ্যসূচী

লাভালাভৰ অংশীদাৰিত্বমূলক কাৰ্যসূচী ২নং বাপাপুং ই ডি চিৰ সদস্যসকলৰ বাবে তলত দেখুৱা হ'ল ঃ

তালিকা- ১৫ ঃ ২নং বাপাপুং ই ডি চিৰ বাবে অংশীদাৰিত্বমূলক কাৰ্যসূচী

পদ্ধতি	সামগ্ৰী
সমবিতৰণ	—
সদস্যসকলৰ পৰা মুকলিভাৱে সংগ্ৰহ কৰা	—
অন্যান্য পদ্ধতি	—

উৎস ঃ প্ৰফ'ৰ্মা-৩, 'তালিকা-৩.১৫/বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু ই ডি চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

পৰিশিষ্ট তালিকা

পৰিশিষ্ট নং	শিৰোনাম
১	**মানচিত্ৰ ঃ** গাঁৱৰ মানচিত্ৰ (গাঁৱৰ সামাজিক মানচিত্ৰ, গাঁৱৰ সম্পদৰ মানচিত্ৰ) জি আই এছ মানচিত্ৰ
২	**পি আৰ এ অনুশীলন** ফকাছ গ্ৰুপ আলোচনা ঋতুকালীনতা বিশ্লেষণ সামাজিক মানচিত্ৰায়ন সম্পদৰ স্থানাংক নিৰ্ধাৰণ ভেন ডায়েগ্ৰাম চাপাটি ডায়েগ্ৰাম স্থানাংক অনুশীলন
৩	পি আৰ এ অনুশীলনৰ আলোকচিত্ৰ
৪	পূৰণ কৰা তালিকা প্ৰফৰ্মা ১ৰ পৰা প্ৰফৰ্মা ৪ (তালিকা ১-৩৭)

পৰিশিষ্ট I

গাঁৱৰ মানচিত্ৰ (সামাজিক আৰু সম্পদৰ মানচিত্ৰ)

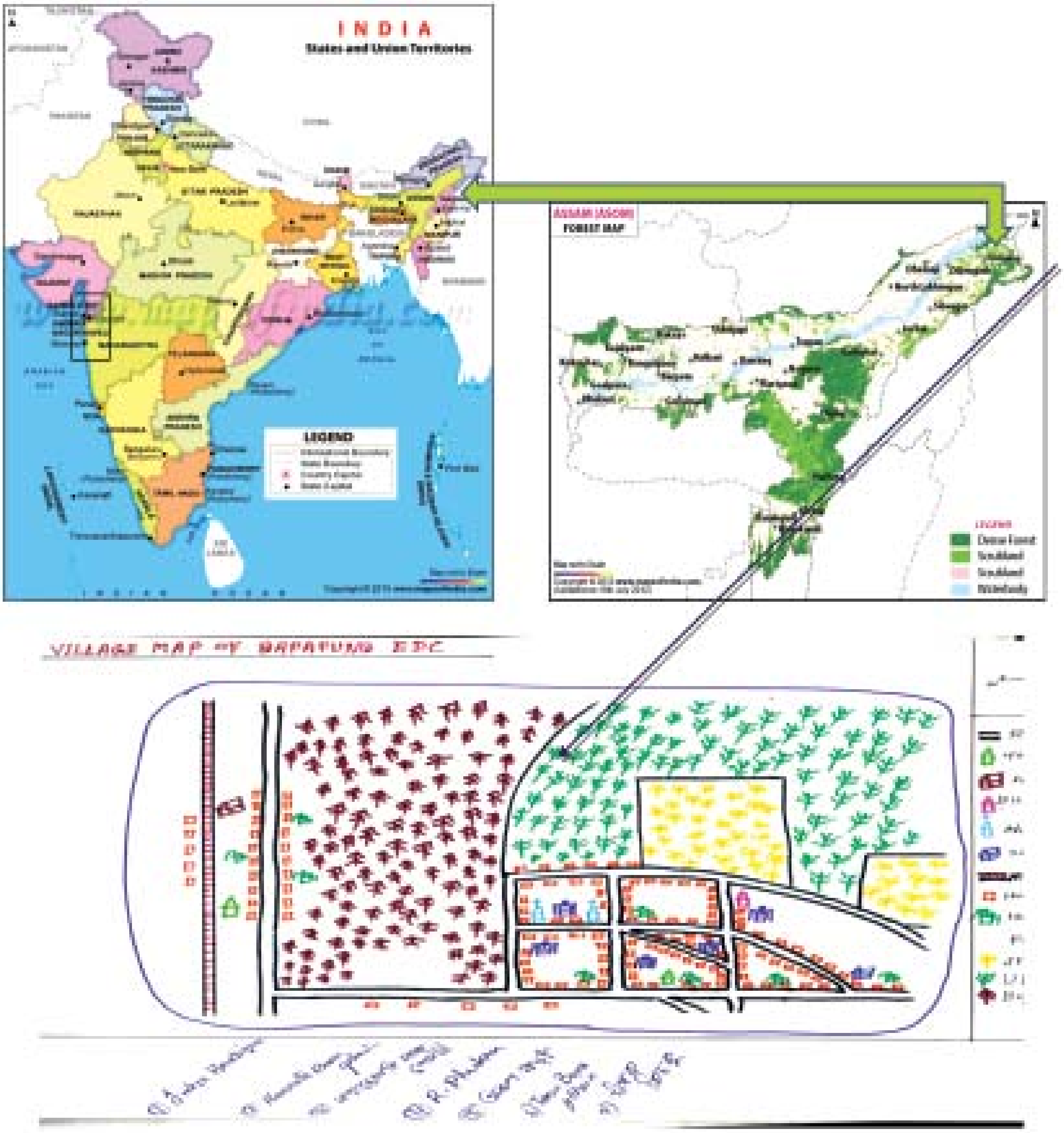

ই ডি চি সদস্যসকলৰ দ্বাৰা পি আৰ অনুশীলনৰ সময়ত প্ৰস্তুত কৰা সামাজিক বনাম সম্পদৰ মানচিত্ৰ

জি আই এছ মানচিত্ৰ

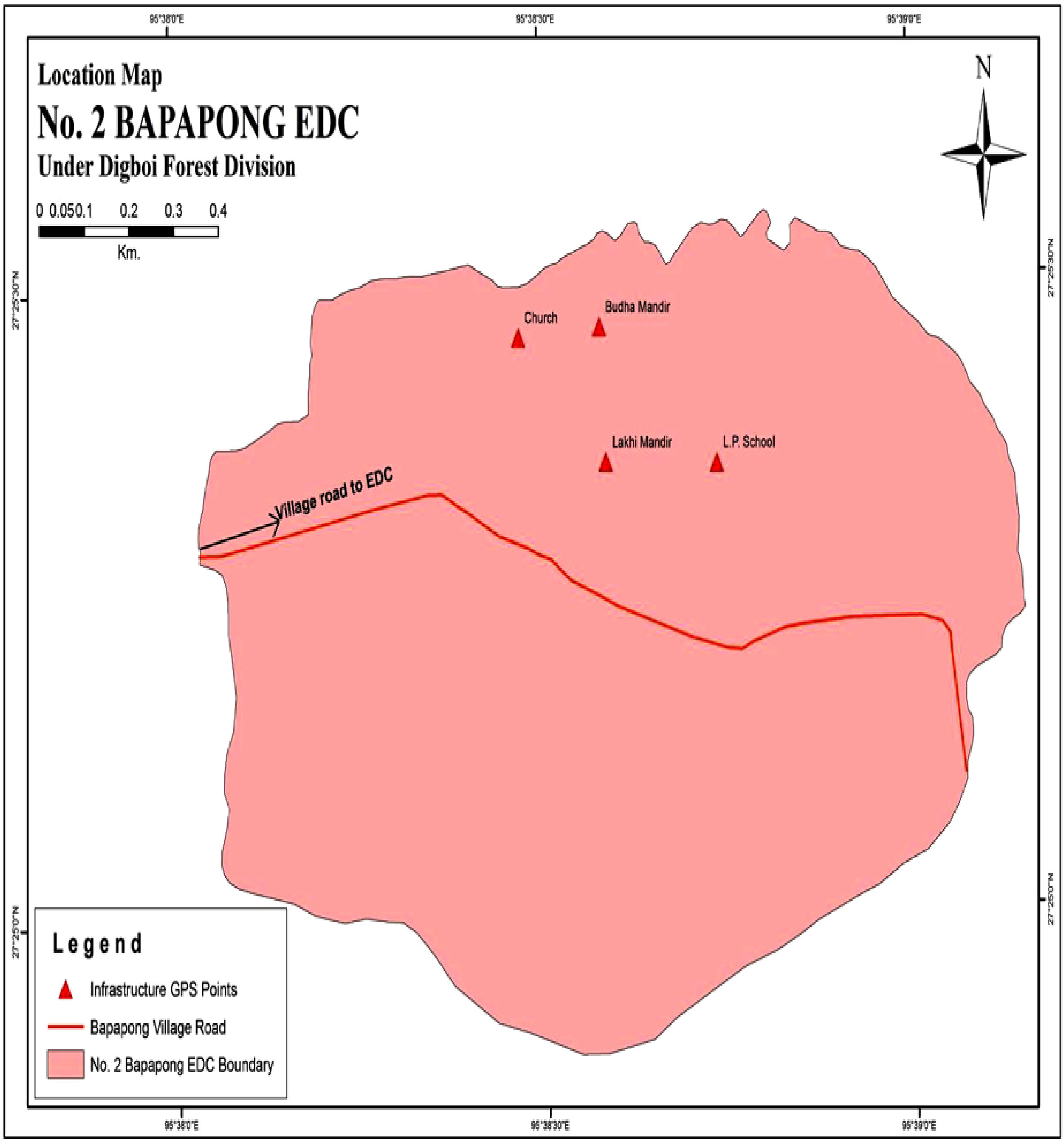

Location Map
No. 2 BAPAPONG EDC
Under Digboi Forest Division
0 0.05 0.1 0.2 0.3 0.4
Km.
N
Church
Budha Mandir
Lakhi Mandir
L.P. School
Village road to EDC
Legend
Infrastructure GPS Points
Bapapong Village Road
No. 2 Bapapong EDC Boundary

পৰিশিষ্ট II

অংশগ্ৰহণমূলক গ্ৰামীণ মূল্যায়নৰ কাৰ্যকলাপ (পি আৰ এ)

পি আৰ এৰ স্থান আৰু সময়

অংশগ্ৰহণকাৰীৰ সংখ্যা	ঃ	১৩৭
সময়	ঃ	দুপৰীয়া ১২.৩০
স্থান	ঃ	২নং বাপাপুং গাঁও

তালিকা- ২.১ ২নং বাপাপুং ই ডি চিৰ অধীনস্থ গাঁওসমূহৰ চমু বিৱৰণ

ক্ৰমিক নং	গাঁৱৰ নাম	মুঠ পৰিয়াল	জনসংখ্যা		
			মুঠ	পুৰুষ	মহিলা
১	২নং বাপাপুং	৮৬	২৮৭	১৭০	১১৭
২	ভীমপথাৰ	৩৪	১৩৮	৬৮	৭০
৩	খেৰজান	৪৪	১৭৫	৯০	৮৫
৪	খ্ৰীষ্টানবস্তি	৩৬	১৬০	৭৮	৮২
		২০২	**৭৬০**	**৪০৬**	**৩৫৪**

পি আৰ এ কলা-কৌশলত অনুশীলনত ব্যৱহৃত বিভিন্ন পি আৰ এ সামগ্ৰীসমূহ তলত উল্লেখ কৰা হ'ল ঃ

ক) ফকাছ গ্ৰুপ আলোচনা

খ) ঋতুকালীনতা বিশ্লেষণ

গ) সামাজিক মানচিত্ৰায়ন

ঘ) সম্পদ স্থানাংক

ঙ) ভেন ডায়েগ্ৰাম

চ) চাপাট্টি ডায়েগ্ৰাম

ছ) স্থানাংক অনুশীলন

২.১ ফকাছ গ্ৰুপ আলোচনা (এফ জি ডি)

সমগ্ৰ এফ জি ডি প্ৰক্ৰিয়াটো গ্ৰামীণ অৰ্থনীতিৰ মৌলসমূহৰ ওপৰত কেন্দ্ৰীভূত। যেনে ই ডি চিৰ প্ৰাথমিক জীৱিকা সুবিধা, ৰবি শস্য উৎপাদন, মাছ ধৰা আৰু বিক্ৰী কৰা, ক্ষুদ্ৰ ব্যৱসায় আৰু দিন মজদুৰ আদি। ইয়াৰ উপৰি সমগ্ৰ এলেকাটোত বন অৱস্থিতিৰ গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকাৰ বিষয়েও বিবেচনা কৰা হয়। এই কাৰকসমূহক সঁহাৰি দিওতাসকলৰ পৰা পোৱা তথ্যৰ আগতে ভালদৰে বিবেচনা কৰা হোৱা নাছিল। প্ৰতি বছৰে গাঁওসমূহে বানত আক্ৰান্ত হয় আৰু তাৰ ফলত পৰিয়ালসমূহে ধান খেতিৰ দৰে কাৰ্যক্ৰমৰ পৰা বঞ্চিত হ'বলগীয়া হয়।

এফ জি ডিৰ পৰা জ্ঞাত তথ্য

* গাঁওখনত বৰ্তমানৰ জীৱিকা সুবিধাসমূহ হ'ল— কৃষি, দিন মজদুৰি আৰু কিছুসংখ্যকৰ ব্যক্তিগত খণ্ডৰ চাকৰি। কিছুসংখ্যক গাঁৱৰ ঘৰৰ পিছফালৰ বাৰীত চাহ খেতি, তামোল খেতি, য়াম আৰু জালুকৰ খেতি আছে।

* কেইটামান সম্ভাৱনাপূৰ্ণ জীৱিকা বিকল্প হ'ল— মধ্যস্তৰীয় কুকুৰা পালন আৰু সুৰক্ষা কৰ্মী। আনহাতে কিছুসংখ্যক নিবনুৱা যুৱকে উত্তৰ-পূব ভাৰতৰ বিভিন্ন স্থানত কাম কৰি আছে।
* কৃষি কাৰ্য কৰাৰ ক্ষেত্ৰত গাঁওবাসীয়ে সন্মুখীন হোৱা কিছুমান গুৰুত্বপূৰ্ণ প্ৰতিবন্ধকতাৰ ভিতৰত প্ৰধান হ'ল— নিয়মিতভাৱে হোৱা বানপানী, হাতীৰ উপদ্ৰৱ, জলসিঞ্চনৰ শোচনীয় সুবিধা আৰু ওচৰৰ খাৰুৱা তেল ক্ষেত্ৰৰ পৰা নিৰ্গত হৈ অহা তেলৰ বাবে খেতিপথাৰৰ ক্ষতিসাধন।
* কৃষিৰ ক্ষেত্ৰত কোনো ধৰণৰ সহায়ক সেৱা উ লব্ধ নহয়।
* গাঁওবাসীয়ে গৰু, হাঁহ, স্থানীয় কুকুৰা আৰু গাহৰি পালন কৰে। প্ৰায় ৯০ শতাংশ ক্ষেত্ৰতেই এইটো দেখা গৈছে যে মহিলাসকল পৰম্পৰাগতভাৱে পশুপালন বৃত্তিত নিয়োজিত হৈ আহিছে। আনহাতে গাঁওবাসীয়ে ৰোগৰ প্ৰাদুৰ্ভাৱ, বন্যপ্ৰাণীৰ আক্ৰমণ আদিৰ দৰে গুৰুত্বপূৰ্ণ প্ৰতিবন্ধকতাসমূহৰ পশুপালনৰ ক্ষেত্ৰত সন্মুখীন হৈ আহিছে।
* উপযুক্তভাৱে পশুপালন নিশ্চিত কৰাৰ ক্ষেত্ৰত চৰকাৰী কৰ্তৃপক্ষৰ দ্বাৰা কোনো ধৰণৰ সহায়ক সেৱা প্ৰদান কৰা হোৱা নাই। ভাদৈ পাঁচআলিত পশু চিকিৎসা উপকেন্দ্ৰ আছে যদিও সেইটো কৰ্মক্ষম অৱস্থাত নাই।
* গাঁওবাসীয়ে পৰম্পৰাগতভাৱে কৰি অহা কিছু দক্ষতা হ'ল বাঁহ শিল্প, বয়ন, গাড়ীচালনা, ইলেক্ট্ৰিচিয়ান, প্লাম্বাৰ আদি। ইয়াৰে কিছু ক্ষেত্ৰত বন বিভাগৰ প্ৰকল্পৰ অধীনত গাঁওবাসীক প্ৰাথমিক প্ৰশিক্ষণ প্ৰদান কৰা হৈছে।
* কেইটামান চৰকাৰী আঁচনিৰ জৰিয়তে গাঁওবাসীৰ কিছুসংখ্যক লোক উপকৃত হৈছে। এই আঁচনিসমূহ হ'ল— এম জি এনৰেগা, আই এ ৱাই, দমকলৰ সুবিধা আদি। অৱশ্যে ইয়াৰ দ্বাৰা গাঁওবাসীৰ মাত্ৰ ২০-৩০ শতাংশহে সামৰিব পৰা হৈছে।

২.২ ঋতুকালীনতা বিশ্লেষণ

নিৰ্দিষ্ট দুৰ্যোগ-শংকাৰ সময় বিৱৰণ চিনাক্ত কৰিবৰ বাবে ঋতুকালীনতা বিশ্লেষণ কৰা হৈছিল। সঁহাৰি দিওতাসকলৰ সৈতে হোৱা দলীয় আলোচনাত পি আৰ এ অনুশীলনৰ সময়ত ব্যয়, আয়, ঋণ আৰু জমা আদিৰ ওপৰত বিশ্লেষণ কৰাৰ লগতে নিয়োগ সুবিধা, স্বাস্থ্য অৱস্থা, শিক্ষা আদিৰ লগত সমন্বিত পৰিয়ালসমূহৰ হ্ৰাস-বৃদ্ধিৰ দিশসমূহ বিবেচনা কৰা হৈছিল।

ব্যয় আৰু আয়

শিশুৰ শিক্ষা বেছিভাগ পৰিয়ালৰে এটা মুখ্য বিষয়। য'ত বছৰটোৰ আৰম্ভণিতে খৰচ কৰিবলগীয়া হয়। এইটো বিশেষভাৱে জানুৱাৰীৰ পৰা মাৰ্চ মাহৰ ভিতৰত হয় যেতিয়া এটা নতুন শৈক্ষিক বৰ্ষ আৰম্ভ হয় আৰু ইয়াৰ ভিতৰত নামভৰ্তি মাচুল, ইউনিফ'ৰ্মৰ খৰচ, পাঠ্যপুথি আৰু অন্যান্য আনুসংগিক সামগ্ৰীৰ ব্যয় অন্তৰ্ভুক্ত। এপ্ৰিল মাহত লোকসকলে ব'হাগ বিহু উদ্‌যাপনৰ নামতো খৰচ কৰিবলগীয়া হয়। আকৌ যিসকল ব্যক্তি ধানখেতিৰ লগত জড়িত তেওঁলোকে মে'ৰ পৰা জুলাই মাহলৈকে ধানৰ কঠিয়া সিচাৰ পৰা অক্টোবৰৰ পৰা ডিচেম্বৰলৈকে খেতি চপোৱালৈকে খৰচ কৰিবলগীয়া হয়।

আয়ৰ ক্ষেত্ৰত এইটো দেখা যায় যে গাঁওবাসীয়ে ধান, তামোল আৰু পশুধন বিক্ৰীৰ জৰিয়তে ভাল উপাৰ্জনৰ উৎস লাভ কৰিছে আৰু এই উপাৰ্জন প্ৰধানতঃ অক্টোবৰ আৰু নৱেম্বৰ মাহত হয়। যিসকল ব্যক্তি দিন মজদুৰ হিচাপে জড়িত তেওঁলোকে ওচৰৰ চাহ বাগিচাত এক বুজন পৰিমাণৰ ধন উপাৰ্জন কৰে জুন আৰু জুলাই মাহত। কাৰণ এই সময়খিনি হ'ল পাত তোলাৰ ভৰপক সময়।

জমা আৰু খৰচ

বেছি ক্ষেত্ৰতে এইটো পোৱা গৈছিল যে গাঁওবাসীৰ জমা বৃদ্ধি পায় যেতিয়া তেওঁলোকৰ আয় বৃদ্ধি হয় আৰু বেছিভাগ লোকৰে ডাকঘৰ আৰু বেংকত ছেভিংছ একাউণ্টৰ জৰিয়তে প্ৰাতিষ্ঠানিক জমা কৰি আহিছে। ইয়াত দহটা আত্মসহায়ক গোট আছে আৰু এই গোটসমূহে নিজৰ সদস্যৰ মাজত আন্তঃঋণৰ লগতে অন্যান্য সদস্যকো ঋণ প্ৰদান কৰি আহিছে। এইটো লক্ষ্য কৰিবলগীয়া যে আন্তঃঋণ আৰু বাহিৰা সদস্যৰ মাজৰ ঋণৰ সুতৰ হাৰ বেলেগ বেলেগ।

কৃষি কাৰ্যত জড়িতৰ ঋতুকালীনতা

শস্য	বিজ সিঁচা	চপোৱা
ধান	মে'-জুলাই	অক্টোবৰ-ডিচেম্বৰ

অনা-কৃষি কাৰ্যত জড়িতৰ ঋতুকালীনতা

জড়িতৰ ক্ষেত্ৰ	জড়িতৰ সময়
দিন মজদুৰ	জুন-আগষ্ট
কাঠমিস্ত্ৰী	বছৰজুৰি
ক্ষুদ্ৰ ব্যৱসায়	বছৰজুৰি
সুৰক্ষা কৰ্মী (কোম্পানীৰ গাৰ্ড)	বছৰজুৰি
ৰাজমিস্ত্ৰী	আগষ্ট-মাৰ্চ
অন্য ব্যক্তিগত চাকৰি	বছৰজুৰি

২.৩ সামাজিক মানচিত্ৰায়ন

ই ডি চি গাঁওসমূহৰ অন্তৰ্গত পৰিয়ালসমূহৰ আৰ্থ সামাজিক অৱস্থা ফুটাই তোলাত সামাজিক মানচিত্ৰায়ন কাৰ্যকলাপে সহায় কৰিছিল। এই মানচিত্ৰায়নৰ দ্বাৰা পৰিয়ালসমূহৰ ঘৰৰ প্ৰকাৰ, বিদ্যালয়ৰ উপলব্ধতা, সামাজিক আন্তঃগাঁথনি, সম্প্ৰদায়ৰ ধৰ্ম আৰু বিশ্বাস আদি চিহ্নিত কৰিছিল। সামাজিক মানচিত্ৰায়নৰ বাবে গাঁওবাসীৰ মাজত পি আৰ এৰ উদ্দেশ্য হিচাপে এক সজাগতা শিবিৰ অনুষ্ঠিত কৰা হৈছিল। প্ৰথমতে গাঁওবাসীক প্ৰধান পথসমূহ অংকন কৰিব দিয়া হৈছিল আৰু তেওঁলোকক তেওঁলোকৰ ঘৰসমূহ আৰু গুৰুত্বপূৰ্ণ সামাজিক স্থানসমূহ আৰু চৰকাৰী কাৰ্যালয়সমূহ পি আৰ এ দলৰ সদস্যসকলৰ সহযোগত চিনাক্ত কৰিব দিয়া হৈছিল। তেওঁলোকৰ মাজত দুগৰাকীয়ে স্বইচ্ছাৰে আগবাঢ়ি আহি মানচিত্ৰ অংকন কৰিছে আৰু তেওঁলোকক গাঁৱৰ অন্য সদস্য তথা পি আৰ এ দলৰ সদস্যই সহযোগিতা কৰিছে।

তালিকা- ২.২ গাঁওসমূহৰ তথ্য

	গাঁও	২নং বাপাপুং	খেৰজান	ভীমপথাৰ	খ্ৰীষ্টানবস্তি
সামাজিক তথ্য	মুঠ জনসংখ্যা	২৫২	১২৫	১৭২	১০৮
	পুৰুষ	১৩৫	৭২	৮৭	৭৬
	মহিলা	১১৭	৫৩	৮৫	৩৭
	মুঠ পৰিয়ালৰ সংখ্যা	৮০	৪০	৫৫	৩৫
	অৰ্ধ পকীঘৰৰ সংখ্যা	৫৯	২৬	২৫	২৩
	পকীঘৰৰ সংখ্যা	২১	১৪	৩০	১২
মুখ্য বিষয়	আই এ ৱাই ঘৰৰ সংখ্যা	তথ্য নাই	তথ্য নাই	তথ্য নাই	তথ্য নাই
	দলং	১			
	জান-জুৰি	১			
	নদী	১			
	জনস্বাস্থ্য কাৰিকৰী	উপলব্ধ কিন্তু কাৰ্যক্ষম নহয়			
	ট্ৰেন্সফৰ্মাৰ	—			
	সামূহিক সভাগৃহ	১			
	প্ৰাথমিক বিদ্যালয়	৪			
	অংগনৱাড়ী কেন্দ্ৰ	৪			
	এম ই, হাইস্কুল, কলেজ	—			
	উপনীত হোৱা পথ	৩			

- সামাজিক মানচিত্ৰায়নত অধ্যয়নত অংশগ্ৰহণকাৰীসকলে ২০২টা পৰিয়ালক চিহ্নিত কৰে। ইয়াৰে ১২টা পৰিয়ালৰ আৱাস সম্পূৰ্ণ পকী আৰু টীনৰ চাল আৰু কংক্ৰীটৰ মজিয়া আৰু ৮৩ টা ঘৰ অৰ্ধপকী (খেৰৰ চাল)।
- প্ৰাথমিক বিদ্যালয়, অংগনৱাড়ী কেন্দ্ৰ আৰু দলঙৰ দৰে বস্তুগত আন্তঃগাঁথনিৰ অৱস্থা অতি শোচনীয় হিচাপে অংশগ্ৰহণকাৰীসকলে মানচিত্ৰায়ন কৰে। প্ৰাথমিক স্তৰলৈ শিক্ষা সুবিধাৰ ব্যৱস্থা কিছুপৰিমাণে সন্তোষজনক। আনহাতে এম ই স্কুল গাঁৱৰ পৰা ০.৫-১ কিলোমিটাৰ দূৰত্বত অৱস্থিত, কিন্তু ই ডি চি এলেকাৰ ভিতৰতে পৰে।
- ই ডি চিৰ গাঁওসমূহৰ মাজেৰে ডিগবৈ নদী বৈ গৈছে।
- ২নং বাপাপুং ই ডি চিত উপনীত হ'বৰ বাবে তিনিটা পথ আছে।

২.৪ সম্পদৰ স্থানাংক

সম্প্ৰদায়ৰ বিভিন্ন ধৰণৰ সম্পদৰ গৰাকীৰ অৱস্থা চিহ্নিত আৰু বিশ্লেষণ কৰি পৰিয়ালসমূহৰ সদস্যসকলৰ সম্পদৰ স্থানাংক বা ভাল-বেয়া অৱস্থাৰ স্থানাংক নিৰ্ধাৰণ কৰা হয়। এই স্থানাংক নিৰ্ধাৰণে প্ৰকল্পৰ হিতাধিকাৰীসকলৰ আৰ্থ-সামাজিক স্তৰ নিৰ্ধাৰণৰ বিষয়ে জনাত মূল্যায়নকাৰীসকলক সহায় কৰে আৰু স্থানীয় মানুহৰ সম্পদ/অৱস্থা আদিৰ সংজ্ঞা আৰু সূচক নিৰ্ধাৰণতো সহায় কৰে। নিম্নোক্ত মানৰ ভিত্তিত সম্পদৰ স্থানাংক নিৰ্ধাৰণ কৰা হৈছে ঃ

ক) বৃত্তি / জীৱিকা

খ) ভূমি মালিকানা

গ) আৱাস গৃহৰ প্ৰকাৰ

ঘ) সম্পত্তিৰ গৰাকী

এই স্থানাংক নিৰ্ধাৰণৰ জৰিয়তে দেখা গৈছে যে গাঁওখনৰ প্ৰায় ৪৯ শতাংশ লোক দুখীয়া, প্ৰায় ৪৩ শতাংশ লোক মধ্যবিত্ত আৰু প্ৰায় ৮ শতাংশ লোক ধনী হিচাপে শ্ৰেণীভুক্ত কৰা হৈছে। দুখীয়া লোকসকল প্ৰধানতঃ অনিয়মীয়া দিন মজদুৰ আৰু তেওঁলোকৰ খেতিমাটি বেছিভাগৰে বন্ধকত আছে। ধনী লোকসকলৰ বেছিভাগে চাহ খেতিয়ক আৰু ধান খেতিয়ক আৰু তেওঁলোকৰ যথেষ্ট পৰিমাণৰ কৃষিভূমি আছে। তেওঁলোকৰ টিভি, দুচকীয়া আৰু চাৰিচকীয়া বাহন আদিও আছে। মধ্যবিত্ত শ্ৰেণীৰ লোকসকলে প্ৰধানতঃ চাহ খেতি, উদ্যান শস্য উৎপাদনৰ লগতে ধান খেতিও কৰে আৰু তেওঁলোকৰ নিজৰ কৃষিভূমিৰ লগতে বন্ধকী ভূমিও আছে।

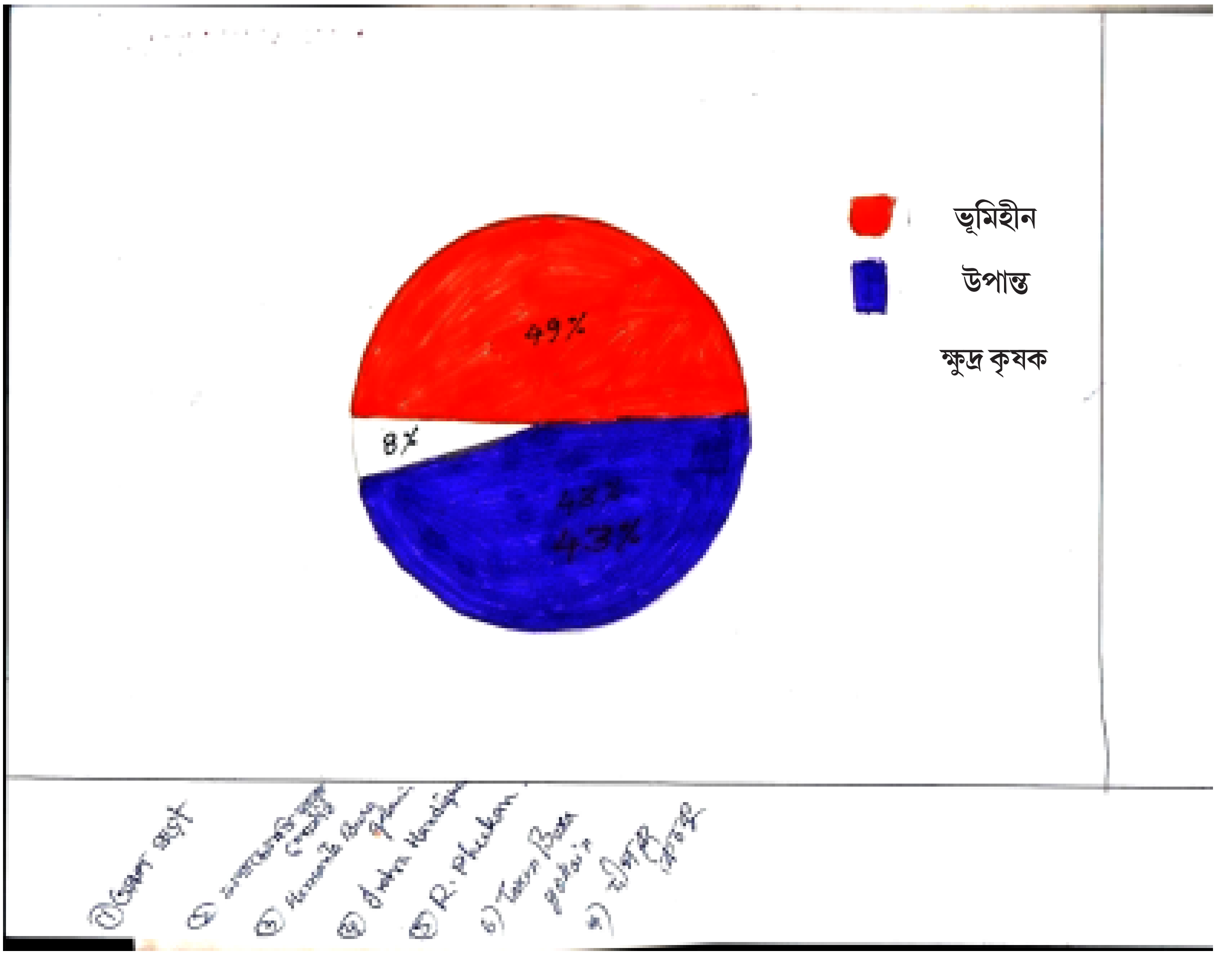

ভেন ডায়েগ্ৰাম

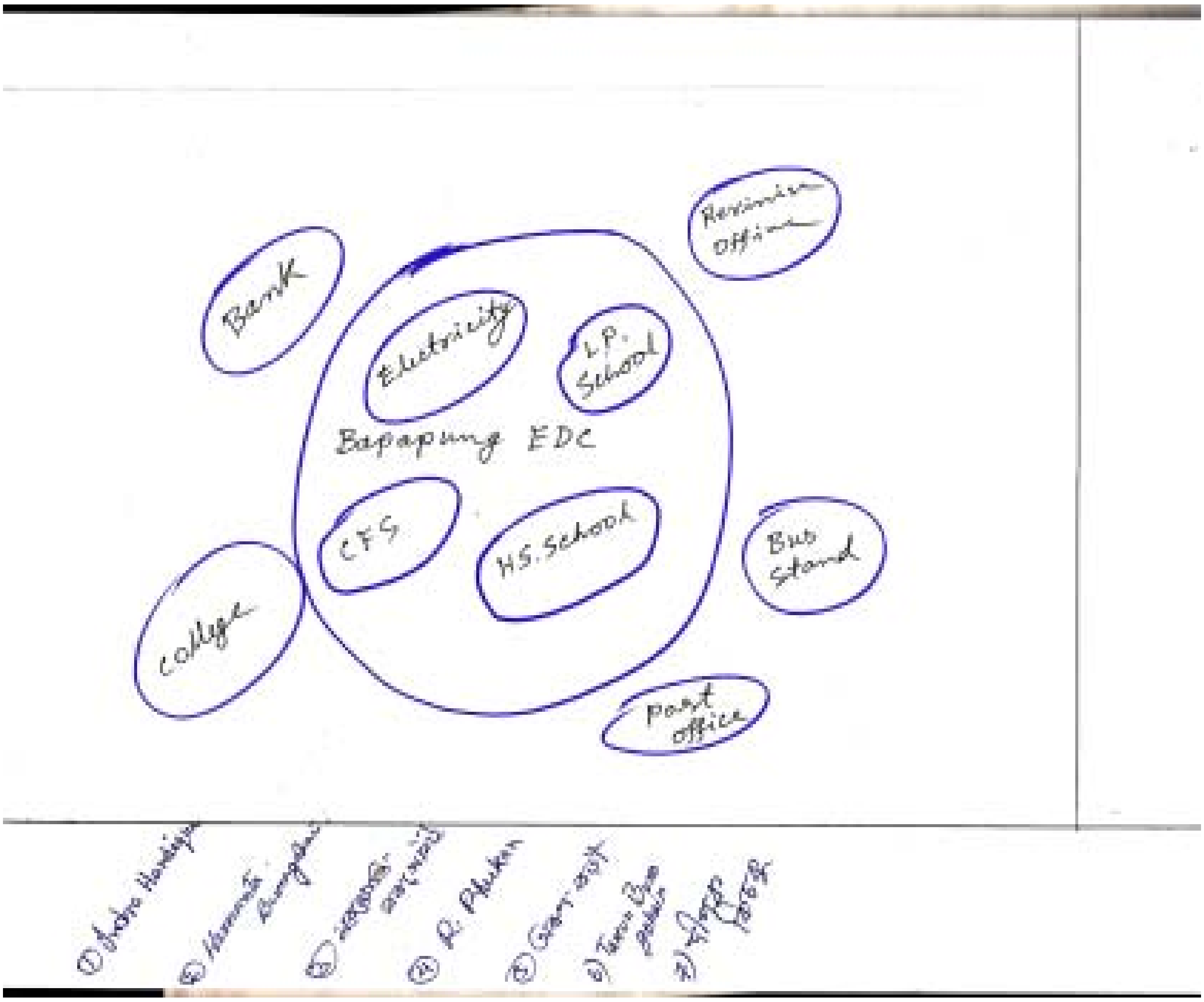
Bank
Electricity
L.P. School
Bapapung EDC
CFS
H.S. School
College
Bus Stand
Post office

চাপাট্টি ডায়েগ্ৰাম

2 No Bapapung EDC
Primary School 6.5 Km
ME School 5 kms
High School 5 Kms
Health Centre 4 kms
College 10 km
Post Office 2 km
Bus Stand 6 km
Market 6 km
Bank 5.5 km
Police Station 5.5 km

পৰিশিষ্ট ৩

আলোকচিত্ৰ

পৰিশিষ্ট ৪

তথ্য ১

তালিকা- ১ ঃ ই ডি চিৰ প্ৰাথমিক তথ্য

ক্ৰমিক নং	ই ডি চিৰ নাম	গঠনৰ তাৰিখ	কাৰ্যনিৰ্বাহক সমিতিৰ সদস্যৰ সংখ্যা	সভাপতিৰ নাম	সচিবৰ নাম
১	২ নং বাপাপুং	২০১৫	১১	হেমন্ত বৰগোঁহাই	অৰুণ কুমাৰ হাজৰিকা

তালিকা- ২ ঃ ২ নং বাপাপুং ই ডি চিৰ জনগাঁথনিক অৱস্থা

ক্ৰমিক নং	গাঁৱৰ নাম	মুঠ পৰিয়াল	মুঠ জনসংখ্যা			লিংগ অনুপাত	পৰিয়ালৰ গড় আকাৰ
			মুঠ	পুৰুষ	মহিলা		
১	২ নং বাপাপুং	৮০	২৫২	১৩৫	১১৭	৭৭৬	৪
২	খেৰজান	৪০	১২৫	৭২	৫৩		৬
৩	ভীমপথাৰ	৫৫	১৭২	৮৭	৮৫		
৪	খ্ৰীষ্টানবস্তি	৩৫	১০৮	৭৬	৩২		
	মুঠ	**২০২**	**৬৫৭**	**৩৭০**	**২৮৭**		

উৎস ঃ ক্ষেত্ৰ সমীক্ষা প্ৰতিবেদন

শ্ৰেণী প্ৰফাইল ঃ

ই ডি চি এলেকাৰ দুখন গাঁৱৰ শ্ৰেণী প্ৰফাইল

ক্ৰমিক নং	শ্ৰেণী	পৰিয়ালৰ সংখ্যা	পৰিয়ালৰ শতাংশ
১	অ' বি চি	১৯০	৯৫
২	অনুসূচিত জনজাতি	৭	৩
৩	অন্যান্য	৫	২

তালিকা- ৩ ঃ গাঁৱৰ জনসংখ্যাৰ শিক্ষাৰ অৱস্থা

ক্ৰঃ নং	গাঁৱৰ নাম	ভূমি ধাৰণ অনুযায়ী কৃষকৰ শ্ৰেণী বিভাগ				মুঠ
		বৃহৎ কৃষক > ১০ হেক্টৰ	ক্ষুদ্ৰ কৃষক ২-১০ হেক্টৰ	উপান্ত কৃষক < ২ হেক্টৰ	ভূমিহীন পৰিয়াল	
১	২ নং বাপাপুং	-	৭	২৬	৪৯	৮০
২	খেৰজান	-	২	১৮	২০	৪০
৩	ভীমপথাৰ	-	৪	২৮	২৩	৫৫
৪	খ্ৰীষ্টানবস্তি	-	৩	১৬	১৬	৩৫
	মুঠ	-	১৬	৮৮	১০৮	২০২

তালিকা- ৪ ঃ গাঁওভিত্তিক সাক্ষৰতাৰ বৰ্ণনা

শিক্ষাৰ স্তৰ	গাঁৱৰ নাম				মুঠ
	২নং বাপাপুং	খেৰজান	ভীমপথাৰ	খ্ৰীষ্টানবস্তি	
অশিক্ষিত	৪৯	৪৭	৪৮	৪৬	১৯৫
১ম-৪ৰ্থ	৫৩	৬০	৬২	৩৫	২১০
৫ম-৭ম	৩৫	৩০	৩২	৩১	১২৮
৮ম-১০ম	২৬	১০	১৪	১২	৬২
১১শ-১২শ	১৫	৫	৭	২	৩০
স্নাতক	৫	৩	১	১	১০
স্নাতকোত্তৰ	৩				৩
মুঠ	**১৮৬**	**১৫৫**	**১৬৪**	**১২৭**	**৬৩২**

তালিকা- ৫ ঃ গাঁওভিত্তিক শিক্ষাৰ শ্ৰেণীকৰণ

ক্ৰঃ নং	গাঁৱৰ নাম	পৰিয়ালৰ সংখ্যা	জনসংখ্যা			মুঠ সাক্ষৰতা	সাক্ষৰতাৰ হাৰ শতাংশত
			মুঠ	০-৬ বছৰ	বয়স গ্ৰুপৰ বাহিৰৰ		
১	২ নং বাপাপুং	৮০	১৮৬	—	—	১৮৬	২৯.৪
২	খেৰজান	৪০	১৫৫	—	—	১৫৫	২৪.৫২
৩	ভীমপথাৰ	৫৫	১৬৪	—	—	১৬৪	২৫.৯৪
৪	খ্ৰীষ্টানবস্তি	৩৫	১২৭	—	—	১২৭	২০.০৯

উৎস ঃ ক্ষেত্ৰ সমীক্ষা প্ৰতিবেদন

ওপৰৰ তালিকাখনে দেখুৱাই যে ২ নং বাপাপুং গাঁৱত সাক্ষৰতাৰ হাৰ প্ৰায় ৭৫.১৩ শতাংশ। যিটো ২ নং বাপাপুঙৰ হাৰ ৫৭.৪৯ শতাংশতকৈ উন্নত। সামগ্ৰিকভাৱে ই ডি চি এলেকাত ১০ গৰাকী স্নাতক আৰু তিনিগৰাকী স্নাতকোত্তৰ আছে। বেছিসংখ্যক লোকেই চতুৰ্থ শ্ৰেণী পৰ্যায়ৰ শিক্ষাৰে শিক্ষিত।

তালিকা- ৬ ঃ ভূমি ধাৰণৰ প্ৰকাৰ অনুসৰি গাঁওভিত্তিক কৃষকৰ শ্ৰেণী

ভূমিৰ প্ৰকাৰ	মুঠ পৰিয়াল	ব্যৱহাৰ (শতাংশত)	গড় ধাৰণ (একৰত)
বাৰী-বস্তি	১৯২	৯৫	০.৩৪
কৃষিভূমি	১৩৪	৬৬	১.৫৫২
পতিত ভূমি	১১	৫.৪৪	০.৮০
বন্ধকী ভূমি	১৮	৮.৯১	১.১৭
আধি খেতি	১৮	৮.৯১	১.৬০

তালিকা- ৭ ঃ ই ডি চিৰ পশুধনৰ সংখ্যাৰ বৰ্ণনা

পশুধনৰ প্ৰকাৰ	গাঁওসমূহত মুঠ পৰিমাণ	পালনৰ শতকৰা হাৰ	পশুধনৰ গড় আকাৰ
গাইগৰু	২০৬	৫০.৯	২
বলধ	২৫৮	৫১.৯	২.৪
ম'হ	৬৫	৪.৪৫	৭.২
হাঁহ	৪৩০	৩২.৬৭	৬.৫
স্থানীয় কুকুৰা	৫৯৭	৪৮.০১	৬.১৫
গাহৰি	৯৮	৩০.১	১.৫৮
ছাগলী	১০৬	২১.২৮	২.৪৬

তালিকা- ৮ ঃ ই ডি চি গাঁৱৰ আন্তঃগাঁথনি

ক্ৰঃ নং	আন্তঃগাঁথনি	অৱস্থান	গাঁৱৰ পৰা দূৰত্ব (কিঃ মিঃ)
১	বিদ্যুৎ	গাঁৱৰ ভিতৰত	৫
২	ৰন্ধন গেছ সংযোগ	ডিগবৈ	৫
৩	পৰিবহণ	ডিগবৈ	৫
৪	প্ৰাথমিক স্বাস্থ্য কেন্দ্ৰ	ভাদৈ পাঁচআলি	৫
৫	প্ৰাথমিক বিদ্যালয়	গাঁৱৰ ভিতৰত	
৬	হাইস্কুল	গাঁৱৰ ভিতৰত	৫
৭	বেংক	ভাদৈ পাঁচআলি	৫
৮	অংগনৱাড়ী কেন্দ্ৰ	গাঁৱৰ ভিতৰত	
৯	ভি চি ডি চি	ডিগবৈ	৫
১০	ৰাজহচক্ৰ কাৰ্যালয়	ডিগবৈ	১০
১১	আৰক্ষী থানা	ডিগবৈ	৫
১২	বন কাৰ্যালয়	ডিগবৈ	৪
১৩	ডাকঘৰ	ডিগবৈ	৫
১৪	বাছৰ সুবিধা	ডিগবৈ	৫
১৫	ৰেল ষ্টেচন	ডিগবৈ	২০
১৬	জিলা মুখ্য কাৰ্যালয়	তিনিচুকীয়া	৬০

তালিকা- ৯ ঃ কৃষি শস্যৰ ব্যাখ্যা

শস্যৰ ঋতু	বৰ্ষানিৰ্ভৰ					জলসিঞ্চন	
	শস্যৰ নাম	পৰিয়াল (শতাংশ)	কৃষিৰ গড় এলেকা (হেক্টৰ)	গড় উৎপাদন (কিঃ গ্ৰাঃ)	গড় বিনিয়োগ (টকা)	শস্যৰ নাম	এলেকা (হেক্টৰ)
খাৰিফ	ধান (শালি)	৪২	৪.৭	১২৩৩.৫৪	৩৪৭৫	প্ৰযোজ্য নহয়	প্ৰযোজ্য নহয়

তালিকা- ১০ ঃ পশুধনৰ খাদ্যৰ উপলব্ধতাৰ বৰ্ণনা

প্ৰকাৰ	১-৩ মাহ	৩-৬ মাহ	> ৬ মাহ
শস্যৰ অৱশিষ্ট			
উদ্ভিদ খাদ্য			
ঘাঁহ			
সেউজীয়া খাদ্য			
বনাঞ্চলত চাৰণ			

তালিকা- ১১ ঃ বজাৰ উপলব্ধতাৰ বৰ্ণনা

ক্ৰয়ৰ বাবে	অৱস্থিতি	যদি অন্য গাঁৱত, গাঁৱৰ পৰা দূৰত্ব (কিলোমিটাৰ)
গেলামাল	গাঁৱৰ ভিতৰত	৫
সাপ্তাহিক বজাৰ	ডিগবৈ	৫
প্ৰধান বজাৰ	ডিগবৈ আৰু দুলীয়াজান	১২-৬০
বন নিগম বিক্ৰী বিভাগ	—	—
টেঙ্গুপাট্টা পি এইচ এ ডি	—	—
মাছৰ বজাৰ	ডিগবৈ	
ভেষজ উদ্ভিদ সংগ্ৰহ কেন্দ্ৰ	—	—
বন নিগম ভেষজ উদ্ভিদ সংগ্ৰহ কেন্দ্ৰ	—	—

তালিকা- ১২ ঃ জলসম্পদৰ উপলব্ধতা

পানীৰ উৎস	গৰাকী পৰিয়াল (শতাংশ)	পৰ্যাপ্ততা	জলসম্পদৰ গড় গভীৰতা (ফুট)	ব্যৱহাৰ
দমকল	৫৭	বছৰজুৰি	২২.৫৮	ঘৰুৱা ব্যৱহাৰ
কুঁৱা	৭	বছৰজুৰি	২৭.৪৫	ঘৰুৱা ব্যৱহাৰ
পুখুৰী	০.৯৯	বছৰজুৰি	১০	ঘৰুৱা ব্যৱহাৰ আৰু মীন পালন
নদী	প্ৰযোজ্য নহয়	বছৰজুৰি	—	ঘৰুৱা ব্যৱহাৰ

তালিকা- ১৩ ঃ শক্তিৰ ব্যৱহাৰ

ইন্ধনৰ প্ৰকাৰ	নিৰ্ভৰশীল পৰিয়ালৰ সংখ্যা	উৎস	মাহত প্ৰয়োজনীয়তাৰ পৰিমাণ	উদ্দেশ্য
কাঠখৰি	১৩২	বনাঞ্চল এলেকা	৩০৩.১০ কিঃ গ্ৰাঃ	ঘৰুৱা ব্যৱহাৰ
ৰন্ধন গেছ চিলিণ্ডাৰ	৩	স্থানীয় গেছ এজেন্সী	৩টা	ঘৰুৱা ব্যৱহাৰ
কেৰাচিন	১৩১	স্থানীয় বজাৰ	৪.১৯ লিটাৰ	ঘৰুৱা ব্যৱহাৰ

জীৱিকাৰ সুযোগ বিশ্লেষণ

তালিকা- ১৪ ঃ বাঁহ শিল্প

বাধাসমূহ	কাৰণসমূহ	সুযোগ সমূহ	কৰ্মসূচী
উৎপাদনৰ মান আৰু বিবিধকৰণ	■ উচ্চ দক্ষতাসম্পন্ন শিল্পী কম ■ পৰম্পৰাগত সঁজুলি আৰু সা-সৰঞ্জাম ব্যৱহাৰ ■ উৎপাদন বিবিধকৰণৰ বাবে কৌশলৰ অভাৱ	■ ভাল ৰপ্তানি সম্ভাৱনীয়তা ■ ই-কমাৰ্চ প্লেটফ'ৰ্ম ■ পৰ্যটন-শিল্প ভিত্তিক উৎপাদনৰ অধিক সম্ভাৱনীয়তা পৰ্যটনৰ বাবে বিকল্প হ'ব পাৰে	■ দক্ষতা উন্নয়ন আৰু নতুন উৎপাদন উন্নয়ন আৰু বিবিধকৰণৰ বাবে প্ৰশিক্ষণ
বজাৰ সম্ভাৱনীয়তা	■ মূল্য পলিচি নাই ■ প্ৰাতিষ্ঠানিক ক্ৰেতাৰ সৈতে সংযোগ নাই ■ উৎপাদন বিবিধকৰণ নাই	■ নতুন বজাৰৰ সন্ধান	■ প্ৰাতিষ্ঠানিক ক্ৰেতাক উৎপাদিত সামগ্ৰী বিক্ৰীৰ বাবে উপযুক্ত ব্যৱস্থা প্ৰদান
ঋণৰ সুবিধা-প্ৰাৰম্ভিক পুঁজি	■ বেংক আৰু অন্য বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠানৰ সৈতে সংযোগ নাই ■ উন্নয়ন আঁচনি সম্পৰ্কে অসজাগ ■ প্ৰাৰম্ভিক বিনিয়োগ সক্ষমতাৰ অভাৱ ■ সবল ব্যৱসায় ভিত্তিক মনোভাবৰ অভাৱ	■ সহজ মাত্ৰাৰ ঋণ প্ৰদানৰ বাবে চৰকাৰ বা ক্ষুদ্ৰ বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠানসমূহৰ দ্বাৰা বিত্তীয় সহায়তা প্ৰদান	■ এই পদক্ষেপৰ বাবে বিত্তীয় সাক্ষৰতা এলেকাটোত এক গুৰুত্বপূৰ্ণ বিষয় আৰু ইয়াৰ লগতে উদ্যমিতা উন্নয়ন আঁচনি গ্ৰহণ কৰিব লাগে

তালিকা- ১৫ ঃ পশুধন পালন

বাধাসমূহ	কাৰণসমূহ	সুযোগ সমূহ	কৰ্মসূচী
পশু চিকিৎসা সুবিধা	■ পশু চিকিৎসা যতন সেৱা সহায়তা পৰ্যাপ্ত নহয়। ■ বৈজ্ঞানিক পশুপালন জ্ঞানৰ অভাৱ।	■ পশুপালনৰ পৰা হ'ব পৰা উপাৰ্জন সম্পৰ্কে উৎসাহিত কৰা ■ ভাল বজাৰ ■ পশুধনৰ উচ্চ মাত্ৰাৰ প্ৰজননৰ সুবিধা।	■ পেৰা পশু চিকিৎসা বৃত্তিৰ ওপৰত প্ৰশিক্ষণ। ■ সম্প্ৰদায়ৰ নিজস্ব আৰু তেওঁলোকৰ দ্বাৰা পৰিচালিত কৃষি-পশু চিকিৎসা কেন্দ্ৰ ই ডি চি গাঁৱত স্থাপন

তালিকা- ১৬ ঃ পৰিৱেশ-পৰ্যটন

বাধাসমূহ	কাৰণসমূহ	সুযোগ সমূহ	কৰ্মসূচী
আন্তঃগাঁথনি সমৰ্থন	▪ ২ নং বাপাপুং ই ডি চি-ত পদাৰ্পণৰ বাবে উপযুক্ত পথৰ ব্যৱস্থা ▪ গাঁওসমূহৰ একাংশৰ পৰিৱেশ পৰ্যটন সম্পৰ্কে অসজাগতা	▪ দিহিং পাটকাই বন্যপ্ৰাণী অভয়াৰণ্যৰ নিকটৱৰ্তী অৱস্থান ▪ যুৱকসকলৰ বাবে সংস্থাপনৰ সুবিধা ▪ বিনিয়োগ সম্ভাৱনীয়তা ▪ ক্ৰাফ্ট আৰু কৃষি পৰ্যটনৰ সম্ভাৱনীয়তা	▪ সম্প্ৰদায়ৰ দ্বাৰা নিৰ্ধাৰণ কৰা ই পি এৰ অধীনত সকলো বতৰ উপযোগী পথ নিৰ্মাণ ▪ পৰ্যটন আৰু আতিথ্যৰ ওপৰত গাঁওসমূহৰ নিবনুৱা যুৱকসকলক প্ৰশিক্ষণ ▪ দিহিং পাটকাইত উপযুক্ত পৰ্যটক নিবাস স্থাপন
বিপণন আৰু ব্ৰেণ্ডিং	▪ ই ডি চি এলেকাৰ ওচৰত পৰিৱেশ-পৰ্যটন সফলভাৱে তত্বাৱধানৰ কোনো ব্যৱস্থা নাই ▪ ইতিমধ্যে স্থাপিত পৰ্যটনস্থলীসমূহ যেনে কাজিৰঙা আৰু মানস ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যানত অধিক প্ৰাধান্য দিয়া	▪ অধিক মাত্ৰাত পৰ্যটকক আকৰ্ষণ কৰাৰ বাবে পৰ্যটন ইক'-ছিষ্টেম ত্বৰান্বিত কৰা ▪ ই ডি চিৰ লগতে ৰাজ্য চৰকাৰৰ বাবেও ৰাজহ সৃষ্টি হ'ব পাৰে	▪ সমগ্ৰ বিশ্বৰ বাবে উত্তৰ-পূবৰ পৰ্যটন প্ৰায়োগিক আৰু সফলভাৱে উত্তৰণ ▪ সজাগতা বৃদ্ধিৰ বাবে ছ'চিয়েল মিডিয়া ব্যৱহাৰ
ঋণৰ সুবিধা-প্ৰাৰম্ভিক পুঁজি	▪ বেংক আৰু অন্য বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠানৰ সৈতে সংযোগ নাই ▪ উন্নয়ন আঁচনি সম্পৰ্কে অসজাগ ▪ প্ৰাৰম্ভিক বিনিয়োগ সক্ষমতাৰ অভাৱ ▪ সবল ব্যৱসায় ভিত্তিক মনোভাৱৰ অভাৱ	▪ সহজ মাত্ৰাৰ ঋণ প্ৰদানৰ বাবে চৰকাৰ বা ক্ষুদ্ৰ বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠানসমূহৰ দ্বাৰা বিত্তীয় সহায়তা প্ৰদান	▪ এই পদক্ষেপৰ বাবে বিত্তীয় সাক্ষৰতা এলেকাটোত এক গুৰুত্বপূৰ্ণ বিষয় আৰু ইয়াৰ লগতে উদ্যমিতা উন্নয়ন আঁচনি গ্ৰহণ কৰিব লাগে

তালিকা- ১৭ ঃ ঋণৰ সুবিধা

বাধাসমূহ	কাৰণসমূহ	সুযোগ সমূহ	কৰ্মসূচী
সুতৰ হাৰ	▪ ব্যক্তিগত ঋণ দিওঁতাৰ অধিক মাত্ৰাত সুত সংগ্ৰহ	▪ ই ডি চি এলেকাত ক্ষুদ্ৰ বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠানসমূহৰ অংশগ্ৰহণ।	▪ বিত্তীয় সাক্ষৰতা।
ঋণৰ উপলব্ধতা	▪ ঋণী হিচাপে প্ৰকৃত নথি-পত্ৰ/প্ৰমাণৰ অভাৱ। ▪ বেংক আৰু অন্য বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠানৰ কম সুত।	▪ পৰিৱেশ ব্যৱস্থাৰ লগত খাপখোৱা উদ্যম গঠন। ▪ গাঁও পৰ্যায়ৰ প্ৰতিষ্ঠান উত্তৰণ	▪ বেংকৰ লগত সংযোগৰ কাৰ্যসূচী।

অনুমোদিত বাবে হ'ল,

Divisional Forest Officer
Digboi Division, Digboi
Tinsukia, Assam